

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 287 — GOD. VII.

ŠIBENIK, 19. OŽUJKA 1958.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Preko 16.000 građana na predizbornom mitingu u Šibeniku

POJAČATI JAVNU KONTROLU U CILJU PODIZANJA ŽIVOTNOG STANDARDA

Nikola Sekulić

Na zboru su govorili dr. Ivan Ribar
i Nikola Sekulić

U Šibeniku je u subotu poslije podne na svečano okiđenoj Poljani maršala Tita održan veliki predizborni miting kojem je sudjelovalo preko 16 hiljada građana Šibenika i radnika zaposlenih u šibenskoj industriji. Na mitingu su govorili zastupnički kandidat Saveznog vijeća Savezne narodne skupštine i dosadašnji zastupnik dr. Ivan Ribar, te Nikola Sekulić, potpredsjednik Sabora i zastupnički kandidat Republičkog vijeća Sabora i dosadašnji zastupnik.

Zastave, transparenti i preko 16 hiljada ljudi našlo se na prostranom trgu, koji je pružao izvanrednu sliku. Na balkonu Narodnog kazališta, pored dra Ivana Ribara i Nikole Sekulića, bili su prisutni Petar Škarica, predsjednik NO-a kotara Šibenik i zastupnički kandidat, Ivo Družić, sekretar Kotarskog komiteta SK Šibenik i zastupnički kandidat, zatim predsjednik Općinskog odbora SSRN Vinko Petrina, sekretar Općinskog komiteta SK Nikica Bujas, tajnik Kotarskog odbora SSRN Nikica Labura, predsjednik Kotarskog odbora Saveza boraca Bozo Blažević, zastupnički kandidat Čedo Polak i ing. Zvone Jurišić, te predstavnici vlasti i društvenih organizacija Šibenika.

IZLAGANJE DRUGA IVANA RIBARA

Nakon što je zbor u ime Općinskog odbora SSRN otvorio Nikica Bujas, riječ je uzeo dr. Ivan Ribar, koji je oduševljeno pozdravljen od prisutnog naroda, izrazio zahvalnost na ponovnom povjerenju što ga se bira za zastupničkog

kandidata. Istakavši uspjehe u poslijeratnoj socijalističkoj izgradnji zemlje, drug Ribar je naglasio da se sadašnji izbori održavaju baš u vrijeme kada slavimo 15-godišnjicu slavne borbe na Sutjesci, koje predstavljaju osnovicu na kojoj se temelji socijalistička Jugoslavija. »Stoga tu jubilarnu godišnjicu, rekao je dr. Ribar, treba dostojno proslaviti. S ponosom trebamo se sjetiti tih herojskih dana, kada su savladane brojne prepreke, baš zahvaljujući herojskim podvizima i čvrstoj vjeri ljudi za slobodom i pravdom stvari na čelu sa drugom Titom.«

Govoreći zatim o vanjsko-političkoj situaciji u svijetu, dr. Ribar je rekao da je naša zemlja bila ranije, a i danas je veliki pobornik mira i dobre suradnje sa svim državama u svijetu, pa je dodao:

»Vanjska politika Jugoslavije je politika borbe za mir. Mi imamo prvenstveno razloga da se borimo za mir, za dobre i čvrste odnose sa našim susjedima i ostalim narodima.« U daljem svom izlaganju drug Ribar se osvrnuo na uspjehe postignute u socijalističkoj izgradnji zemlje, spomenuvši naša dostignuća na političkom, privrednom i kulturnom polju.

Potom je iznio neke pojedinosti s kojima se upoznao za vrijeme svog boravka među biračima. Spomenuo je prigovore koji su se pojavljivali u zadnje vrijeme. Tu počinje, rekao je dr. Ribar, ne bi trebalo smatrati nenormalnom, kad bi ona dolazilo od dobrotomjernih lica. Međutim, riječ je o protivnom, o prigovorima koji nemaju nikakve osnove. Kraj svog govora on je posvetio pažnju koja se ukazuje nerazvijenim republikama. Jedino takav stav omogućit će bržu izgradnju socijalizma i sretniji i bolji život našim radnim ljudima.

GOVOR DRUGA NIKOLE SEKULIĆA

Potpredsjednik Sabora Nikola Sekulić govoreći o uspjesima na unutrašnjem planu naglasio je, da je proteklo razdoblje od posljednjih skupštinskih izbora prepuno plodova našeg rada, istakavši ujedno da je to period snažnog razvitka industrije, povećanja prava zaštite građana, perspektivnog plana razvitka zemlje, Zakona o mi-

(Nastavak na 2. strani)

Dr. Ivan Ribar

OŽUJSKI DANI

OŽUJSKO sunce isprepliće se s vjetrovima i snjegovima, meteorološke prognoze su nestalne i promjenljive. Slično kao i u međunarodnim zbivanjima; i tamo se zraci sunčani zatamljuju nepogodama i sukobima, ali ne sustaju; probijaju se, ili traže put, a to znači da optimističkim gledanjima nije oduzeto mjesto. Živimo u vremenu vanrednih sukoba i mjena. U svojim neurednim i nesrednim kućama ljudi maštaju o svemiru, i u putu u nj! Teško je snaći se u tom vremenu intenzivnih zbivanja i zaoštrenih suptnosti, ali se snaći treba. Treba znati što se hoće i kamo se smjera, treba iznalaziti puteve i podešavati korake.

Nekada je naša zemlja bila malovrijedni pion u međunarodnim trvenjima; nije htjela, a i nije mogla biti više. Danas ona stoji na čvrstim nogama, a i njezin je glas glas savjesti, koji teško izlazi na otpor. Danas ona predstavlja moralnu snagu — i ne samo moralnu — i to joj ne poriče nitko, ni prijatelji ni neprijatelji. Sve je to rezultat jedne posljednje, čvrste i poštene politike, započete već onda kada naša država, u današnjim oblicima, još zapravo nije postojala; takvu politiku nisu svi voljeli, ali su je poštivali. Vrijeme je oralo sve dublje brazde, i poštovanje je prelazilo u povjerenje, povjerenje u priznanje, priznanje u prijateljstvo. I danas je naša mala balkanska zemlja odlučni faktor mira, i nitko joj to — ne samo zato što ne će, već i zato što ne može — ne odriče.

Kad se u ovim ožujskim danima sunca pitamo: zašto glasamo u izborima? — odgovor je, neosporno, i taj: za mir i saradnju među ljudima svijeta.

Ali naravno, ne samo za to. Ratovi i razaranja bili su stoljećima pratilac naše historije, a tužna zaostalost njen ishod. Zaostalost u svakom pogledu: i ekonomska, i kulturna, zaostalost u načinu mišljenja i u načinu života. Danas naša zemlja plovi lepšim i suvremenijim brodovima a njene su staze svetlje. Pregazili smo rat'šta i strništa, podigli građevine, ceste i pruge, ukrotili rijeke, podigli škole i institute, napunili izloge knjigama i lijepim predmetima, učinili život bogatijim i šarolikijim. I, što je važni e, izmijenili smo ljude: da traže više, očekuju više, govore više, misle više. Okrenili smo leđa siromaštinu i drevnim plugovima, feredžama i bespravlju.

Kad u ovim ožujskim danima glasamo, onda to je sigurno, definitivno obračunavamo i sa žalošću jednog prevaziđenog stanja a okrećemo lice modernom svijetu.

Ali, naravno ne samo to. Učinili smo skokove kojima smo se uzdigli i iznad najciviliziranijih i najmodernijih. Socijalistički je naš put revolucionarnom oštrinom uništio sve forme i sve uvjete eksploatacije čovjeka po čovjeku. S druge strane, ostvarili smo forme i uvjete zajedničkog upravljanja i zajedničkog vlasništva, što znači najnaprednije i najljudskije oblike i odnose. Na taj smo put zakoračili i njime kroćimo. Znamo da je ispravan, i to nam daje snagu; znamo da njime istupamo među prve, i pred prve, i to nam daje obavezu: nastaviti i boriti se da do kraja ostvarimo najhumanije odnose među ljudima. Za same sebe i za sve ljude svijeta.

Kad glasamo, glasamo i za to: za nastavak jednog puta, koji je krv i meso našeg života.

Time, naravno, nije rečeno sve.

Naš je put izgradnje socijalizma dug i naporan. On iziskuje žrtve, samoprijegor, i strpljivost, i aktivnost. Nije on lagodni put koji se razbacuje blistavim rezultatima i nuda užitke. Rezultati se vide, itekako se vide, ali njihove konačne oblike naziremo u budućnosti. Nikad nismo obećavali brda i doline; nago vijest! smo svijetle dane za koje treba prolići mnogo znoja. I danas to činimo. Ugradili smo čvrste temelje i podizemo zgradu, u kojoj će mladost dana koji dolaze uživati u sunčanim halama. I za te hale se borimo, i izborit ćemo se, i za nova shvaćanja među ljudima. Za svijest da je mo je u isto vrijeme i naše. Da radeći za kolektiv i zajednicu radimo za sebe, da uspjeh kolektiva u svakodnevnoj praksi znači uspjeh pojedinca. Da zajedničko naše poistovjetimo s pojedinačnim, da »ja« postane »mi«, a »mi« da postane »ja«; da to ucijepimo u svoju svijest i da to postane svijest pokoljenja koja rastu, stoje iza nas, spremna da preuzmu djela sadašnjosti i prenesu ih u zgradu budućnosti.

Kad u ovim ožujskim danima glasamo, onda da'emo glas za mladost i za svijest o zajedničkom, na kojoj se zida zgrada naše budućnost.

I još nešto da dodamo.

(Nastavak na 2. strani)

Predsjednik Tito govorio na velikom zboru u Beogradu

Predsjednik Republike i poslanički kandidat za Savezno vijeće Savezne narodne skupštine Josip Broz Tito govorio je u nedjelju na velikom predizbornom zboru u Beogradu. Više od 500.000 Beograđana, koji su ispunili prostrani Trg Marxa i Engelsa i dijelove prilaz-

nih ulica Bulevara Revolucije, Terazija Vlačkovićeve i Moše Pijade oduševljeno su pozdravili predsjednika Tita. Stotine hiljada građana klicali su »Tito-Partija« »Herom Titom«, a hiljade maramica lepršale su iznad glava u znak pozdrava.

Poljana maršala Tita za vrijeme mitinga

Snimci: N. Bego

Godina dana od smrti Moše Pijade

Borac i tvorac

Sve nam je ostalo u živom sjećanju, u slikama i prizorima koji se ne zaboravljaju. I avion koji je donio iz Pariza Mošine posmrtno ostatke, i one bes-krajne povorke naših ljudi, iz Beograda i unutrašnjosti, što su prošle ispred Mošino odra u Narodnoj skupštini, i oni pogledi što su padali na Mošino lice okruženo vijencima i cvijećem, na Mošinu kosu rasutu po čelu. Bezbrojni uzdasi i jecaji prošli su tada, prije godinu dana, kroz Mošinu radnu kuću, ispod crvenog baldahina pruženog iznad njegovog kovčega, između zidova pokrivenih crvenim draperijama.

Cijelog dana i cijele noći, između nedjelje i ponedjeljka, pozdravljali su naši ljudi, posljednji put, svog Mošu, da bi ga zatim, u ponedjeljak popodne, ispratili do Kalemegdana i sahranili pored Ivana Milutinovića, Ive-Lele Rjbara i Dure Đakovića, pod bedemima grada u kome se on, Moša Pijade rodio i koga je neizmjereno volio.

Neizmjereno zaista, kao i što je ljude volio i dugi niz godina, u raznim prilikama i pod raznim uslovima, borio se i sagorjevao za ljepotu ljudskog života, za ponos i dostojanstvo čovjeka.

Vršnjaci i školski drugovi Moše Pijade pamte i znaju da je on još kao osnovac skupljao u svojoj kući, pod krovom svojih roditelja, djecu iz susjedstva, ne gledajući kakve su vjere i da li priznaju subotu ili nedjelju. Kasnije, kad pođe u gimnaziju, on će u svojoj kući osnovati i literarnu družinu, da bi učenicima nižih razreda, koji nisu imali pravo da budu članovi školske literarne družine »Nada«, imali gdje da čitaju svoje književne sastave i vode književne razgovore.

Volio je, kažu njegovi drugovi iz djetinjstva, da rano izjutra izide na Kalemegdan i posmatra rađanje sunca. I da raširi ruke kad se sunce pojavi, kao da bi ga zagrlilo. Svjetlost je volio i u susret joj išao kao dijete. I kasnije, do kraja života.

Za svjetlost se borio taj čovjek,

za svjetlost u ljudima i oko ljudi, punih četrdeset godina. I više.

Bio je slikar, u dubini svog bića. Slikao je ljude i pejzaže, portrete i vedre vjdičke, da bi u jednom trenutku, s mogo bola, ostavio svoje četkice i boje i zagazio u surovu političku borbu. Da bi počeo da stvara onaj život o kome je kao slikar sanjario, sa željom da se svojoj umjetničkoj paleti vrati u sretnije vrijeme.

Od slikara je postao borac. Novinarsko pero, oštro i razorno, izbilo mu je slikarsku četkicu iz ruku i odvelo ga u neposrednu revolucionarnu aktivnost. U grmljavinu, kroz stupce »Slobodne reči« i »Radničkih novina«, protiv jednog neljudskog poretka. Slikarsku boju zamijenila je štamparska boja. Pokretao je novine, saradivao u njima, pakovao ih i slao na poštu, šireći ruke, kao nekad na Kalemegdanu, prema suncu i praskozorjem novog života.

Kasnije, u zatvorima, odvojen od novina, on će s Rodoljubom Čolakovićem prevoditi marksističku literaturu i doturati je radničkoj klasi naše zemlje kao putokaz za predstojeće bitke. Slikarsku četkicu zamijenilo je novinarsko i prevodilačko pero, a onda partizanska puška. To je životni put Moše Pijade: iz jedne borbe u drugu, uvijek težu.

A nije mu bilo lako ni onda kad je u našoj zemlji barut prestao da miriše: trebalo je stvarati zakone na kojima će počivati sav naš društveni i državni život. I ona novinska fotografija, koja ga predstavljala u Skupštini za vrijeme pauze, naslonjena na ruku, sa zatvorenim očima, govori o njemu više i ubjedljivije od mnogih izgovorenih i pisanih riječi.

Volio je neizmjereno ljude. Volio ih je kao slikar, kao novinar, kao robijaš, kao partizan i zakonodavac. I punih četrdeset godina budio je njihovu revolucionarnu energiju, a odražavao njihova htjenja i pružao ruke prema svjetlosti i vedrinama njihovog života.

Gojko Banović

Sa predizbornog mitinga u Skradinu

Plenum Kotarskog sindikalnog vijeća

Odmah početi pripreme za izbore radničkih savjeta

Na plenumu Kotarskog sindikalnog vijeća, koji je održan 12. o. mj. raspravljalo se, pored ostalog, i o potrebi suzbijanja izvjesnih slabosti koje se spominju u Pismu CK, a u vezi s tim o udjelu sindikalnih organizacija u borbi na otklanjanju grijehaka. Bilo je riječi o razvijanju socijalističkog odnosa prema ljudima, zatim o pitanju premija, o radničkom i društvenom upravljanju i t. d.

U daljem radu plenuma iznijeto je stanje na polju ekonomskog obrazovanja radnika i službenika u privrednim organizacijama. U tu svrhu otvoreni su osnovni i specijalni seminari. Na ovom području djeluje 17 takvih seminara koje pohađa oko 420 lica. Na tim seminarima obrađuje se organizacija proizvodnje, radničko upravljanje, privredni sistem, uloga trgovine u tom sistemu, finansijsko-komercijalno poslovanje i tome slično. Zasad su takvi seminari otvoreni za radnike industrijskih, građevinskih i trgovačkih poduzeća.

Sindikalnim aktivistima preporučeno je da odmah započnu sa priprema za izbore radničkih savjeta, koji će se u industriji i zanatstvu održati do 30. travnja, a u ostalim privrednim djelatnostima do 31. svibnja ove godine. Na kraju su izabrane komisije koje djeluju u okviru Kotarskog sindikalnog vijeća.

PREDIZBORNI MITING U PRVIĆ ŠEPURINI

U ponedjeljak 10. o. mj. održan je u Prvić Šepurini predizborni miting na kojem su govorili zastupnički kandidati dr. Ivan Rjbar i Vtomir Gradiška. (Ž)

U daljem radu plenuma iznijeto je stanje na polju ekonomskog obrazovanja radnika i službenika u privrednim organizacijama. U tu svrhu otvoreni su osnovni i specijalni seminari. Na ovom području djeluje 17 takvih seminara koje pohađa oko 420 lica. Na tim seminarima obrađuje se organizacija proizvodnje, radničko upravljanje, privredni sistem, uloga trgovine u tom sistemu, finansijsko-komercijalno poslovanje i tome slično. Zasad su takvi seminari otvoreni za radnike industrijskih, građevinskih i trgovačkih poduzeća.

ŠTETE OD NEVREMENA

Veliko nevrijeme koje je u otok 11. o. mj. vladalo na području Prvić Šepurine nanijelo je velike štete zasadenim voćnim stablima na obali. (Ž)

ŠIBENSKI NOVIHARI ODRŽALI U STANKOVcima USMENE NOVINE

U čast skupštinskih izbora članovi sindikalne grupe Društva novinara Hrvatske u Šibeniku održali su u subotu navečer u Stankovcima usmene novine, kojima je sudjelovao velik broj mještana. Pored tema o značenju izbora, vanjsko-političkoj situaciji, dva-ma napisima o zadrugarstvu sje-verne Dalmacije i sportskog komentara, upriličen je razgovor s ing. Zvonom Jurišićem, zastupničkim kandidatom Republičkog vijeća proizvođača u grupi poljoprivrede o najaktuelnijim problemima poljoprivredne proizvodnje na stankovačkoj općini. Na kraju je Radislav Perica, potpredsjednik općine Stankovci u razgovoru iznio neka pitanja koja su od važnosti za daljnji razvoj te komune. (J)

Veliki zbor u Šibeniku Nastavak govora Nikole Sekulića

(Nastavak s 1. strane)

rovinama i poboljšanja životnog standarda. Drug Sekulić se u daljem svom govoru posebno osvrnuo na rezultate postignute u šibenskom kotaru, pa je rekao: »Struktura stanovništva se u prosjeku najviše izmijenila u odnosu na druge kotare u našoj zemlji. Dok je ranije na ovom području živjelo oko 78 posto poljoprivrednog stanovništva, danas živi svega 48 posto. Isto tako i zaposlenost je kao malo gdje zabilježila osjetan porast. Dok je u predratnim godinama bilo zaposleno 7000 ljudi, danas u industrijskom bazenu Šibenika radi preko 17 hiljada ljudi. Nacionalni dohodak po stanovniku iznosi 54 hiljade dinara. U narednih nekoliko godina on će se gotovo podvustručiti.« Govoreći o pitanjima proizvodnje drug Sekulić je rekao da je protekla godina bila dosad najbogatija u poljoprivrednim proizvodima, za što se ima naročito pripisati povećanoj proizvodnji poljoprivrednih strojeva, alata, gnojiva i t. d. Što se tiče same produktivnosti rada on je kazao, da ona još nije dostigla onu visinu koju mi želimo. Uzalud je tražiti više odleđe, obuču, industrijskih proizvođača, stanova i tome slično, ako ne budemo radili. Da cijene pojedinih proizvoda ne bi rasle potrebno je pojačati javnu kontrolu u cilju podizanja standarda i povećanja kupovne moći naših građana.

»Nama nije svejedno da li će šibenski kotar, rekao je Nikola Sekulić, proizvoditi malo. Na ovom području postoje neslućene rezerve i mogućnosti za razvoj poljoprivrede u kojoj se naročito

ističe maslinarstvo, vinogradarstvo i voćarstvo. Govori se da imamo na selu izvjestan broj neuposlenih ljudi. To sve pokazuje da moramo voditi ozbiljniju politiku. Da bi se postotak neuposlene radne snage smanjio, potrebno je razvijati zanatstvo, otvarati radionice, nove pogone, razne komunalne službe i drugo. Problemu zaposlenja žene posvetiti više pažnje, a osobito onima koje završavaju škole.«

Govoreći o stambenom problemu koji je u Šibeniku još uvijek težak, drug Sekulić je kazao da mi gradimo skupe stanove. Za rješavanje tog problema trebaće više sredstava i bolje organizacije kako bi industrija viša gradila, solidnije i jeftinije. Pored toga trebaće uvesti jaču kontrolu u raspoloživi stanovi, da se dijele onima kojima je to najpotrebnije.

Spominjući slabosti kojih ovdje ima, drug Sekulić je rekao da su komunisti prvi odgovorni za ispravljanje grijehaka, ali da je dužnost i ostalih građana da na tome stave sve svoje raspoložive snage. Najbolji lijek za otklanjanje negativnih pojava je u tome, ako naše demokratske ustanove navrijeme i energično budu reagirale.

Na kraju je Nikola Sekulić posebno podvukao da sve ono što smo izgradili ima veliku vrijednost a naročito odnosi među ljudima koji su socijalistički i humani i koje moramo čuvati i dalje razvijati a potom je kazao da jednakomjerno razvijanje svih naših krajeva, omogućuje punu ravnopravnost, koje u protivnom slučaju ne bi bilo. Naši ljudi će jedino tako imati u buduću više sredstava, naše komune će raspolagati sa većom materijalnom bazom, a životni standard bit će kudikamo bolji. Kraj govora Nikole Sekulića bio je pozdravljen oduševljenim poklicima šibenskih građana, radnika, seljaka, omladine i vojnika. (J)

PREDIZBORNE KONFERENCIJE SSRN U RUPAMA

U Rupama je održana predizborna konferencija na kojoj su biranim ovog sela govorili predsjednik NO općine Skradin Šime Paić, sekretar Općinskog komiteta SK Nikola Krička i kandidat za Republičko vijeće Sabora Dušan Štrbac.

Pored ostalog, najviše se diskutiralo o problematici školstva i pitanja gradnje školske zgrade, koje bi trebalo riješiti u najskorije vrijeme. Također se raspravljalo o nekim pitanjima unapređenja poljoprivrede, te je zaključeno da se ove godine započne na stvaranjem hibridnog kukuruza na poljima uz rijeku Krku. Potrebno sieme nabaviti će poljoprivredna zadruga.

(AB)

Dušan Štrbac Zastupnički kandidat Republičkog vijeća Sabora za izborni kotar Skradin - Stankovci

OŽUJSKI DANI

(Nastavak s 1. strane)

Na zemlji jugoslavenskoj trli smo se i bili stoljećima. Samo deceniju i po surađujemo bratski — i rezultati te suradnje su golemi. Jugoslavensko nas je bratstvo izvuklo u prošlom ratu iz najstrašnijih krvoprolića, ono je, u godinama kasnije, uvjetovalo najsvjetlije uspone. Zacrtili smo određene granice — da bismo ih rušili, da bismo sve naše zemlje spojili ne samo u bratsku nego i u jedinstvenu zajednicu jugoslavensku, za sreću nama, za primjer drugima.

I kad glasamo — za bratstvo i jedinstvo glasamo! Ožujsko se sunce isprepliće vjetroinama i snjegovima. Kod nas, u našoj Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji, prevladava sunce; ako je negdje na tren poremećeno, njegov je sjaj osiguran.

Imamo za što glasati i možemo vedra čela pristupiti biralištima; jer znamo da glasamo za svijetle ljepote, kojima je još nedavna naša povijest toliko oskudijevala.

D. O.

Petnaestogodišnjica borbi na Sutjesci

Preživjeli borci pričaju

— Danonoćni marševi po bespuću, neprekidne borbe i juriši, glad popraćena sa masovnom epidemijom tifusa, neprekidno bombardiranje po našim kolonama, položajima i bolnicama, trideset neispavanih noći, besprimjerna izdržljivost i masovni heroizam naših boraca i jedinica, gdje je neprijatelj šest puta bio jači, — šest na jednoga — to je Sutjeska.

Posebno poglavlje svih tih teškoća bila je borba za ranjenike i bolesne, koji su u mnogome otežavali našu pokretljivost i operativnost. Oni su posebno zadavali brigu Vrhovnom komandantu drugu Titu, a on ih nikad nije napuštao, bdijući nad njima, jer mu je uvijek bila svojstvena osobina — briga za ljude, za čovjeka. Da se spasi oko 4.000 ranjenika i bolesnika na Sutjesci, Tito je žrtvo-

vao Treću udarnu diviziju, nje-nog slavnog komandanta Savu Kovačevića, koji je, jurišajući na čelu svoje divizije na Sutjesci, posljednji put uzviknuo »Naprijed, moji junaci, mi moramo proći.« Sve te teškoće i napore mogla je izdržati samo vojska kojom je rukovodio i koju je odgojila Partija i drug Tito, ulijevajući im svijest da se bore za jednu plemenitu stvar — za slobodu svog naroda.

Možete li nam kao učesnik borbi na Sutjesci iznijeti neke detalje iz tih borbi, koje su vam ostale u sjećanju?

Iako je prošlo već 15 godina od tih teških, ali slavnih borbi, sjećanja blijeđe, ali ipak su ostale svježe uspomene, pogotovo na poginule drugove i njihova djela, koja je teško zaboraviti. Bio sam u sastavu Druge dal-

matinske proleterske brigade u toku borbi na Sutjesci. Ova jedinica je imala u V. ofanzivi, a mislim i u toku čitavog rata, najtežu bitku na G. i D. Barama, iznad Sutjeske. Drug Tito govoreći o ovoj borbi naše brigade kazao je: »Druga dalmatinska brigada odigrala je presudnu ulogu u povlačenju naše glavnine preko rijeke Sutjeske i pokazala divne primjere upornosti i heroizma.«

Epopeja na Barama počela je 5. juna 1943. odmah čim smo stigli na te položaje. Narednja su bila kratka i jasna: »Zaštititi s desna prolaz jedinica i Vrhovnom štabu, koji su se preko ovog platoa spuštali u Kanjon Sutjeske. Položaje zadržati po svaku cijenu. Odstupanja bez našeg naređenja nema.« Prvi bataljon, u kojem sam bio raspoređen, penjao se uz strmine dok nije stigao na položaj »Planinica« gdje je nadmorska visina oko 2000 metara. Nismo još ni zauzeli naše položaje, a već smo bili napadnuti od Nijemaca, koji su silovito jurišali. Mi smo ih još silnije odbijali uz obostrane gubitke. Koristeći maglu Nijemci su divljački napadali. Naše najefikasnije oružje tih dana bile su bombe. Na ovom položaju doživio sam nekoliko momenta kojih neću nikada zaboraviti. Evo nekih:

Ležao sam u zaklonu sa svojim puškomitraljezom i povremeno gađao u sigurne ciljeve. Desno od

gdje su bile bolnice) koje je danonoćno bilo bombardirano, taj se i danas potresa kad pomisli šta se tu sve vidio. Pošto radite u organizaciji Saveza boraca kotara, da li ste do sad poduzeli kakve mjere oko organizacije odlaska na proslavu jubilarne 15-godišnjice borbi — Kotarski odbor Saveza boraca NOR Šibenik već je odštampao obrasce kako za preživjele tako i za poginule borce na Sutjesci. Općinski odbori su već dobili uputstva kako treba ostvariti evidenciju i kada sve sredstvo pošlat ćemo za cijeli kotar jedan primjerak Centralnom odboru Saveza boraca Jugoslavije. Mnogi drugovi nam se već javljaju i mi smo već prikupili jedan dio podataka. To je što se tiče priprema za odlazak na proslavu. Noored toga vršimo pripreme i za oroslavu na području kotara. U tom cilju održat će se uskoro sastanak sa predsjednicima i tajnicima općinskih odbora Saveza boraca kao i sastanak koordinacionoo tijela pri Kotarskom odboru SB NOR-a. U proslavi, koja će trajati cijelu godinu, uzet će u čeača sve političke, društvene i sportske organizacije.

Ante Ivanda

Da bi osvježili uspomene iz slavnih borbi koje su se prije 15 godina odigrale na Sutjesci, naša redakcija obratila se pojedinih drugovima učesnicima u borbama na Sutjesci da ispričaju svoje doživljaje i sjećanja. Danas objavljujemo razgovor s Antom Ivandom.

Kada se želi istaći naročite teškoće koje ljudski organizam može da izdrži, obično se uzima za primjer Sutjeska. Možete li nam nešto reći o tome?

NAŠ IZBORNI SISTEM

O glasanju 23. ožujka

Poslije učešća milijuna ljudi u pripremama predizbornim radnjama (kandidiranje i td.), kako to predviđa naš izborni sistem, stigli smo do časa kada se odigrava posljednji i najvažniji akt: glasanje 23. ožujka, kada će preko jeftinaest milijuna građana Jugoslavije izvršiti svoje biračko pravo.

BIRAČKA MJESTA I GLASAČKI LISTIĆI

Po propisima zakona, na biračkim mjestima, određenih za sva-

kih 500 birača, moraju biti uređeni prostori za ispunjavanje glasačkih listića tako, da se osigura otpuna tajnost.

Pored biračkog odbora, na biračkom mjestu mogu učestvovati u radu i predstavnici kandidata koji dobivaju, uoči izbora, legitimacije od kotarske izborne komisije. Ovi predstavnici nemaju prava odlučivanja.

Glasački listići moraju biti pripremljeni tako da sadržavaju oznaku izbornog kotara, zatim ime

di imena kandidata. Ako listić sadrži više kandidata, imena se navode po redu prijedloga zborova birača. Svaki glasački listić mora biti ovjeren štambiljom kotarske izborne komisije ili Narodnog Odbora općine.

ZABRANA SVAKE AGITACIJE

Za vrijeme glasanja stalno moraju biti prisutni svi članovi biračkog odbora ili njihovi zamjenici.

Predsjednik biračkog odbora se brine za red na biralištu. Ako pozove organe Narodne milicije, oni su njemu podređeni, dok su na biralištu. Na biralište nitko ne smije doći pod oružjem ili s opasnim oruđem (osim organa koje pozove predsjednik biračkog odbora).

Na biralište se ulazi redom, najviše po deset birača, koje predsjednik biračkog odbora ima pravo i legitimirati da bi utvrdio identitet.

Članovi odbora moraju biračima objasniti način glasanja, a birača ne smije nitko ometati u vršenju biračkog prava.

Na biračkom mjestu zabranjena je svaka agitacija za pojedine kandidate.

NEPISMENI BIRAČI

Svaki birač na biralištu dobija listić koji na određenom mjestu popunjava i savija, da se ne vidi kako je i za koga glasao. Popunjavanje listića vrši se zaokružavanjem rednog broja kandidata za koga glasa. Zatim birač prilazi stolu biračkog odbora, komu mora pokazati da ima u ruci samo jedan listić, koji ubacuje u kutiju.

Nepismeni birač ili onaj koji ima neku manu može sobom dovesti pred birački odbor drugu osobu koja će umjesto njega, po njegovoj uputi, popuniti glasački listić. To se unosi u zapisnik.

Kad izvrši svoje biračko pravo, birač je dužan napustiti biralište, to jest prostoriju i dvorište pred zgradom.

NEVAŽEĆI LISTIĆI

Po zakonu, glasanje počinje u 7 sati ujutro i traje neprekidno do 7 sati navečer, kada se zatvara biralište. Poslije 19 sati dopušta se glasanje samo onim biračima, koji su se u 19 sati zatekli na samom biralištu (u prostoriji ili dvorištu zgrade).

Kako glasački listić može biti poništen? Ako birač zaokruži redne brojeve više kandidata, glas se poništava. To se događa i ako se uopće ne zaokruži redni broj i ne popuni listić, zatim ako se listić umrlja. Ako se listić popuni tako da se sa sigurnošću ne može utvrditi za koga je birač glasao glas se također poništava.

OBJAVA REZULTATA

Kad birački odbor poslije glasanja utvrđuje koliko je birača glasalo i koliko je koji kandidat dobio glasova, predsjednik je dužan, na zahtjev predstavnika kandidata, pokazati na uvid glasačke listiće. O rezultatu glasanja sastavlja se zapisnik koji potpisuju svi članovi odbora i svi predstavnici kandidata.

Predsjednik biračkog odbora, po zakonu, mora i javno objaviti rezultat glasanja pred zgradom u kojoj se glasalo.

SIMO MATAVULJ:

STARI ŠIBENIK

Svoju priču »Posljednji vitezovi« Simo Matavulj objavio je najprije u beogradskom časopisu »Kolo« (1889. g.), pod naslovom: »Konté Ile Deset i Ilija Vulinov«. U ovoj prvoj redakciji priča je imala na početku dva poglavlja, u kojima je pisac opisao suvremeni Šibenik, stari i novi (Varoš). Prerađujući je (za zbirku priča u izdanju Matice Hrvatske), pisac je oba ova poglavlja izostavio.

Donosimo ovdje prvo od njih, u kojem je opisan stari dio grada.

Ko je putovao duž dalmatinske obale, tome će Šibenik ostati u pameti, mimo ostale varoši, koje naše more pjenusi. Zadar je ljepši, Split je i od ovoga zgodniji, gospodski Dubrovnik odvoje je od obaju, ali je Šibenik čudnovatiji od svih.

Na strani jednoga brda, što se spušta k moru, skrle se kuće svakojaka oblika — baš kao kad se zbje mnoštvo svjetine na malom prostoru, pa se svako obrne, kako je koga volja. Ta je zbrka do vode opasana jakijem bedemima, iza kojih se razasulo prostrano zagrađe.

U gradu, s desne strane prema zaljevu, kameno kube saborne crkve odmah privlači pogled putnika na ladi. Maio koji — ako je stigao danju i po lijepom vremenu — što se ne će iskracati, da vidi tu čudnu smjesu romanskog i gotskog sloga, tu veliku građevinu XVI. vijeka, prenaklenu spolja i iznutra stubovima, oblicima, likovima ljudskim i životinjskim, lišćem i cvijećem, šarama, koje, kao da su snimane sa dalmatinskih oprepljača i torbica — a sve tesani kamen: Ta je crkva nalik na dušu primorskog čovjeka se ne može načuditi koji je davo sastavio u jedno tako različite stvari, ali se mora diviti djelovima. Koliko su samo stranci pisali o krstonici i o glavnim vratima šibenske crkve, da je sve skupiti, složila bi se knjiga podeblja od ijedne istorije srpskoga naroda, što je do sad u svijet puštena. A kad se uzme na um da je tu zgradu — koja bi dolikovala prijestonici kake bogate zemlje, — svojim neimarima i o svom trošku podigla jedna primorska općinica, onda se može razumjeti, kako je to mjesto moglo odnijeti kitu vještaka i učenijih ljudi, koje sav pitomi svijet slavi i koji se zovu: Andrija Medulici (Schjavone), Vrančić, Nikola Šibenčanin, M. Pivac (Marko Polo) i ostali.

Prema katedrali je »velika Loža« (u docije vrijeme plemićka kasna), također znatna građevina, ali gubi mnogo od svoje ljepote, s toga što je blizu svoje ljepše druge.

Po što se izvanjac nagleda i te starine, ako ne hoće da se vrati najprećim putem natrag k moru, nego želi da se prođe po gradu, može odabrati jedan od četiri izlaza što se stječu na trg pred crkvom. S oba kraja velike Lože penju se kamene stepenice i proviače se čak do na vrh brda između kuća, koje su se poispinjale jedna nad drugom, te je stravično pogledati među njih a kamo li zalaziti. Na desno zaja njeka mračna supljaja, kuda nikad ne prolaze pošteni ljudi i zene, ali i čestiti mladići (neokučeni) svrću rado. Ostaje, dake, ozbiljno putniku četvrti izlaz, a to je strma ulica, koja se, nakon nekijeh petnaest koraka, kraj jedne crkvice (da što, opet crkva!), savija.

Nakani li se stran čovjek da njom krene, imaće ih oči zabavljati.

Ulica je čas uža, čas šira, a kraja joj se ne vidi, jer jednako vijuga između nejednakijeh i nesličnijeh zgrada. Gotovo na svakijeh pet kroka, presijecaju je sokacići, kake se samo u Šibeniku mogu naći, jer to su opet kamene ljestve, što na lijevo uzlaze, a na desno slaze, kroza otvorena ždrijela, kroza svodove, njeke pravo, a druge na novet. I svud je zbrka. Uza vlasteoske dvorove sa visokim kapijama, prilijepile se potleuše, uza koje se lako može ispenstrati mačka. Ima niskijeh obora, u kojima su uzidani krnjaci od kipova i stubova, a ima starinskih zgrada od tesana kamena gdje su isprobijana mala okna sa zelenim kopcima. Pri dnu se redaju dućani, zanatlijske radionice, krčme, bakalnice i t.d. Nije rijetko vidjeti iznad, ili ispod koga grba — ta ima ih po svemu gradu kao sitnoga boba — prikovani cimer, ili kakav drugi natpis. Dodajte još da su otvori nejednaki, da su lica i naljčja različito omašćena, da niz jažice, o obje strane kaldrme, uvijek teče mutna vodorina.

A kaka ljudska mješavina vri po toj tjeskobi; Tenka »laccmanijak«, muško i žensko odjeveno po najnovijem »figurinu«; krupni gornjaci, Bukovčani i Kotarani, koji se nose kao u doba Jankovića i Smiljančica, na ime, toke, crvene koporane a sa pašom oružje; žustri šibenski težaci, u tijesnim benevrekama i kratkim gunjčićima, i njihove bjelopotaste ženske, u modrim, nabranim suknjama; ostrvljani (bodulji i bodulice), narod jedar, čist, prilčno tup i do kraja pošten. Dodajte još da čovjek ne može deset puta krovčiti a da ne srete popa, — jer je njih u gradu pregršt više nego li sitnog boba, — da se u isti mah čuje talijanski jezik, srpski zapadni i jugozapadni govor i čista čakavština.

Ta ulica, izdušuje na rasputju, kojoj se opet svaka traka razgranala — kao kad se voda razlije po tratinu, pa, onako na božju, potočiti

krivudaju i ukrštaju se. Tu je sad ista zbrka građevina, ljudskih oblića, nošnje, govora, priljavštine i raskošja, samo što je veća graja i vrdanje u pazarnijem danima. Neka je izvanjac iz kakve velike varoši, te vičan razmršiti splet ulica, opet će se zbuniti u tome mravinjaku, dokle ga ko ne naputi da ide pravce kako je kretno (čovjek na raskršću uvijek misli da mu treba svrtati). Ostaje mu još toliko puta da pregazi pa je dopro do starijeh gradskih vrata, ili, pravije, do njeke nove zgrade na dva podaja, sa previsokijem prozorima i crvenijem kopcima, koja je zamijenila drevni bastion.

Putnik će na prvi pogled pomisliti da je to boinica, ili nahodište, ili sirotinjski dom, ili tiho zakoniste »Isukrstovih Sestara«, ili »dvor« kakog čudnog sveca skorovečernjaka, koji se naprasno obogatio, ili . . . što mu drago drugo, a ne pozorste, koje je stalo do 50 tisuća talijera. Tu je zgoda da se uporedj ukus i građevine starijeh i današnjijeh Šibenčana.

Od starog svetog Jakova do novog teatra, putnik je za desetak minuta pregazio sav grad u duljinu, jer to je glavna gradska zila. Neka se ne kaže što nije svratilo i zalazio. U kratko kaznećemo da mu je na lijevo, na uzbrdici, ostalo do trideset crkava (jedna pravoslavna) i dva manastira puna kao dva šipka, osim kapela i panjega, u kojima su likovi i kipovi svetaca i svetica (u pomoći nam bijli!). S te je strane, na najvećem visu, začel bio grad u doba Krešimirova. Njegovi su Hrvati i danas tu, na jednoj gomili. Biće ih do tisuću duša. Prostor koji zahvataju zove se Gorica. Goričani svakog jutra izlaze iz grada, da obrađuju svoje zemlje, koje su prilično daleko od Šibenika. Oni su danas čisti štokavci, samo što ne mogu izgovarati »č«. Uda se Goričanka izvan bedema, pa do svoje smrti govori uvijek: »covik, cjr« . . . a ostalo sve kao i drugi primorci. Kad je grad ukinut (t. j. kad je proglašeno bilo da se ne će već zatvarati vrata roču), Goričani su se tome protivili. Oni su mjirni, radni, malo krležjavi i slabo se miješaju sa težacima iz ostalih zgrada. Medulji je tu rođen i njegovo se bratstvo još potražuje. Starinar bi tu imao dosta posla, ali bi trebalo da je pop, jer samo njima Goričani rado pokazuju povelje. Bilo je natpisa i glagoljicom po crkvama i drugijem zgradama, ali su malijem pomršeni (i to u naše vrijeme, a zna se i ko je to činio). Na Gorići može se desiti ovo: čovjek zavrlja tamo amo, dokle se ustavi pred njekim dvorom i zagleda se u grb. Tu je zmaj sa dvije glave i dvije krune, a kraj njega stao vitez vas u oklopu, držeći na lijevoj mišci štaj, u šaci koplje, desnom istrkao mač pa namrgoden čeka, baš kao da hoće da kaže: »Čik ti ga ako smiješ taći moju aždahu!« Čovjek se divi kako je to sve lijepo istesano, i baš zaželi doznati koga li je to kućica obilježje, kad ali se otvori prozor nad grbom, te promoli čupava oblazna ženska glava — po čem se odmah vidi da to ne može biti »kastelana« . . . Nesretna pučanka svojim crvenijem rukama izvuče kaku mokru krpnu (oprostite, bogme često i pelenu), te bez ni malo poštovanja, zastrve viteza i njegovu zvijerku.

Na desno, po nizbrdici, ostaje putniku do trideset crkava, dva manastira i mnoštvo svetijeh panjega. U tome dijelu grada živi biskup, kanonici kaptolski, četa popova, ono vlastele što je preostalo, kapetan okružni i njegova vojska, činovnici sudski, porezni, carinarski, poštarski i telegrafski, posjednici, trgovci i trgovčiči, pravi zanatlije, »fakini«, izmećari i ženske »bez zanimanja« . . .

U svem gradu do tri tisuće duša.

— Šališ se! — reći će svak — da u tolišnom gradu ima preko šezdeset bogomolja!

Ima ih i više . . . Prije svega treba da znate, da bi se u tome gradu moglo nastaniti tri puta toliko naroda — toliko je kuća praznijeh. To je kao velika »kapunera«, u kojoj držiš jedan, dva para kokošiju, a mogao bi ih spratiti deset. (U ostalom taki su mnogi gradovi primorski). Nije-smo rekli da se u svima služi. Radi ih samo polovina. Ali ima staraca, koji pamte kad ni ostali- jeh deset manastira nisu zjali prazni kao danas u gradu. — pa d'ako opet mjesto procvjeta, a onda neka je naredno ono što je kršćanima najpreće.

Vi ste, gospodine putniče, šetajući od svetog Jakova do novog pozorišta, mogli lijepo čuti da zvono u gradu nijed ne patiše. Trebalo bi da bnete o velikom kakom godu, pa tek onda da čujete vrdanju »glasova božjih« (kako Šibenčani zovu zvona). Trebalo bi da se desite kad se krsti nose po ulicama, pa da vidite kol'ko grad ima slugu božjih čivota, zlatotkanih zastava, priljka kipova, moći u malijem kutijama, starinskih svijetnjaka i čiraka, razapetijeh isukrsta i ostalog pribora.

Samo, bože vas sačuvaj, da dodete kad je poludica! Tada bi vidjeli što se ne može zabraviti. Svako nauče nazupke na obuću, pa jedno za drugim oprezno grede po okrajcima, držeći se zida. Ali ima srčanijeh »fakina«, koji podmetnu štuc pod najdeblji dio tijela, prekrste noge, pak slete niz strahovite dobričke stepenice, brže valjaj, nego što leti željeznica . . .

A sad da se bježi iz grada.

OKO 50 POSTO KANDIDATA PO PRVI PUT KANDIDIRANI ZA SABOR

— Neka vas ne začudi, ako ova predizborna aktivnost premaši sve dosadašnje — izjavio je na početku predizborne kampanje novinarima potpredsjednik Sabora Nikola Sekulić.

— Zašto? — postavljeno je pitanje drugu Sekuliću. — Zato, jer se u posljednjih pet godina oko 200.000 ljudi aktivno uključilo u razne forme radničkog i društvenog upravljanja, u školske odbore, kućne savjete i niz drugih samoupravnih organa, u kojima odlučuju o svemu što smatraju važnim za sebe, za svoju tvornicu, općinu i kotar. Baza iz koje će se birati novi zastupnici bit će prema tome neobično široka i to će omogućiti izbor najboljih.

MILIJUN BIRAČA NA PREDIZBORNIM SASTANCIMA

Podaci s kojima sad na kraju posljednje faze predizborne kampanje raspolažemo, pokazuju da je to zaista tako. U posljednja dva mjeseca u Hrvatskoj je, prema nepotpunim podacima, održano preko 15 tisuća zborova birača, kandidacijskih konferencija, plenuma i drugih skupova Socijalističkog saveza i ostalih političkih i društvenih organizacija. Na ovim sastancima sudjelovalo je oko jedan milijun od ukupno 2.693.000 birača, koji su upisani u biračke spiskove.

U glavnom odboru Socijalističkog saveza se ističe, da je u pripremama za kandidiranje došla do izražaja jedna značajna činjenica: detaljno su razmotreni rezultati, koji su postignuti u posljednje četiri godine i zadaci, koji stoje pred novom Saveznom skupštinom i Saborom. To je izbornim pripremama dalo određeni sadržaj, tako da se diskusije nisu vodile samo o izboru kandidata, nego i o određenoj politici i ljudima, koji će biti sposobni da tu politiku ostvare.

NOVI I »STARI« U SABORU

Prije nekoliko dana završena je procedura kandidiranja i danas su, manje više, poznata imena svih zastupničkih ljudi koji će — ako prođu na izborima — po prvi put sjesti u klupu Savezne narodne skupštine, odnosno Sabora Hrvatske. Prema nepotpunim informacijama blizu 80 od ukupno 187 kandidata predloženi su po prvi puta u svojoj političkoj karijeri za zastupnike Republičkog vijeća Sabora. Kao što je poznato, u ovo Vijeće se bira 165, a u Vijeće proizvođača 113 zastupnika. Otrpilište isti omjer vrijedi i za kandidate koji su predloženi za Vijeće proizvođača Sabora. Slično je i sa zastupničkim kandidatima za Savezno vijeće i Vijeće proizvođača Savezne narodne skupštine.

BIRANJE DO POSLEDNJEG ČASA

Interesantno je da se u velikom broju izbornih kotara, dugo nije sa sigurnošću moglo reći, koji će se kandidati plasirati za izlazak na izbore. Na primjer, u izbornom kotaru Ozalj, Socijalistički savez predložio je svog kandidata, ali ga kandidacijska konferencija nije prihvatila, nego je istakla drugoga. No na zborovima birača nije prihvaćen ni taj, nego treći kandidat. Sličnih primjera bilo je i u nekim drugim izbornim kotarima.

Sve to, kako se ističe, pokazuje da su birači predlagali one za koje smatraju da će najbolje raditi na zadacima, koji stoje pred općinom, kotarom i zajednicom. Posljedica toga je također činjenica, da su u izvjesnom broju kotara potvrđene po dvije, pa čak i po tri kandidature. U četiri izborna kotara: Kostajnica, Petrinja, Topusko i Kistanje istaknute su i kandidature grupe građana.

SEDMAMILIJUNA GLASAČKIH LISTIĆA ČEKA NA BIRAČE

Završene su i sve tehničke pripreme za izbore. Oko sedam milijuna glasačkih listića upućeno je već u glavne republičke centre, gdje su ih preuzeli predsjednici komisija iz svih izbornih kotara u Hrvatskoj. Prvi birači, koji će na njima glasati bit će pripadnici Jugoslavenske narodne armije, koji su izašli na birališta već 18. ožujka.

A. H.

Uvjjeti za sticanje osobne mirovine

Novi sistem starosnih mirovina zadržao je uvjete prava na punu osobnu mirovinu iz dosadašnjeg mirovinskog sistema, tj. za muškarca 35 g. radnog staža i 55 g. života, a za ženu 30 g. radnog staža i 50 g. života. Uvjeti za nepunu mirovinu (od 40 do 97%) novi zakon o mirovinskom osiguranju postavlja potpuno na druge temelje nego li je to bilo dosad. Naime, načelo gustoće radnog staža u posljednjih 5 godina prije ispunjenja uvjeta mirovinskog staža i godina života je novina u sadašnjem sistemu. Jedino se isključuju od gustoće slučajevi kada osiguranik-muškarac ima 30 g. i više, a osiguranik-žena 25 g. i više mirovinskog staža. Osobe koje imaju kraći mirovinski staž i to muškarac 25 g. ili više, a žena 20 g. i više, za ostvarivanje prava na nepunu starosnu mirovinu, trebaju imati u posljednjih 5 g. po 7 mjeseci radnog staža u svakoj godini ili ukupno u tom periodu najmanje 41 mjesec radnog staža. Ako je mirovinski staž još manji, a najmanje 15 godina, mogu ostvariti pravo na mirovinu pod uvjetom, da u posljednjih 5 godina imaju najmanje 8 mjeseci radnog staža u svakoj godini ili ukupno u tom vremenu 50 mjeseci radnog staža.

Određene godine starosti za nepunu mirovinu su za muškarca 65, a za ženu 55 g. Treba naglasiti da se gustoća radnog staža ima ispuniti u vremenu od navrsene 60. do 65. g. života (za muškarca) odnosno u vremenu od navrsene 50. do 55. g. života (za ženu). Ukoliko je osiguranik u posljednjih 5 godina (u kojem vremenu se određuje gustoća staža) bio neko vrijeme invalid, ili kao neuposlen bio prijavljen kod službe posredovanja rada ili žena koja je prekinula rad zbog njege djeteta, određena gustoća radnog staža se traži u periodu dužem od 5 godina. Instrumenti gustoće odnosno efektivnog radnog staža ima zaštitni karakter prema onim osobama koje su se prigodno i nestalno upošljavale, činile duge prekide i rad im u stvari nije bio temelj njihove egzistencije, kao što je to bio slučaj u dosadašnjem sistemu mirovinskog osiguranja.

Zakon o mirovinskom osiguranju razlikuje radni i posebnii staž, a oba ova staža se računavaju u mirovinski staž. Pod radnim stažom podrazumijeva se vrijeme koje je provedeno u radnom odnosu (zaposlene osobe sa punim radnim vremenom ili najmanje sa polovi-

nom toga vremena u pojedinim slučajevima), odnosno na radovima koji su izjednačeni sa radnim odnosom zakonom taksativno navedenim (zabrane osobe, članovi određenih združenja) i vrijeme provedeno pod određenim uvjetima u radnom odnosu u inozemstvu. Posebni staž čine slučajevi koji nisu uvjetovani radom u privrednim organizacijama, ustanovama, nadležnim i organizacijama, nego su posebna stanja osiguranih osoba za koja naše društvo ima poseban interes (legalni rad, štrajk, NOV, zarobljenstvo itd.).

Proširena je posebna institucija beneficiranog radnog staža ili staža s uvećanim trajanjem. To su slučajevi kada osiguranik radi na posebno teškim i po zdravlje štetnim radovima (kesonski i ronilački radovi, radovi na podzemnim poslovnima u rudnicima i sl.). Određeni periodi zaposlenja na takovim radovima računaju se u uvećanom trajanju. Osobama koje rade na takovim poslovima smanjuje se ujedno starosna granica za sticanje prava na mirovinu, ali ne ispod 50. godine za muškarce odnosno 50. god. za žene.

I. Ramljak

NOVOSTI I ZNAŠIH OPĆINA

Kistanje

U Devrskama osnovano društvo „Naša žena“

Već odavno osjećala se potreba da se na području Devrskama formira jedna ženska organizacija. To se pitanje često pretresalo na sastancima SSRN i SK. I nakon izvršenih priprema ovih dana osnovano je društvo »Naša žena« u koje se dosad upisalo 60 žena. U planu je da se u skorijoj budućnosti ovo društvo što više omasovi, jer za to postoje svi uslovi. Za osnivanje društva najviše su se

založile Seka Mandić i Đuka Letunica. Za predsjednika društva izabrana je Seka Mandić (B.P.)

DOMAĆINSKI TEČAJ U DEVRSKAMA

U posljednjim godinama na području Devrskama održavao se domaćinski tečaj i za njih vlada veliko zanimanje kod domaćica i omladinki. Društvo »Naša žena« u Devrskama ponovo je pokrenulo pitanje otvaranja tečaja. Tečaj je već počeo sa 20 polaznica iz Devrskama i bliže okolice.

Na tečaj će se obradivati predmeti iz domaćinstva, kao na pr. spremanje raznih jela, konzerviranje voća, spremanje zimnice i ostalog. Na tečaju će se za vrijeme od 3 mjeseca obuhvaćati predmeti iz krojenja i šivanja. Slični će se tečajevi otvoriti u Varivodama, Erveniku, Biovičinu, selu i Ivoševcima. (BP)

JEDAN NEHUMAN POSTUPAK

Ovih dana na području općine Kistanje vrši se cijepljenje pasa. Za ovu uslugu naplata se vrši od 600 dinara.

U vezi s tom akcijom dogodio se ovih dana nesvakidašnji slučaj. U Kolašću živi Rade Šuša Durin, zemljoradnik, koji je imao svog psa starog 13 godina, koji mu je bio vjerni čuvar njegove kuće. Kada je psa doveo u Kolašac, saznao je da za cijepljenje treba platiti 600 Din. I nije ga dao cijepiti. Odlučio je da psa objesi. I zaista je to učinio. Pored škole o stablo smokve objesio je svog vjernog čuvara. Ovakv postupak nije ni malo human, pak bi vlasnika ubijenog psa trebalo kazniti po zakonu o zaštiti životinja. (BP)

Skradin

Primjer vrijedan pažnje

U selu Ždrapnju kod Skradina još pred godinu dana zapaljena je kuća lugara Tomasović Rajku. Prema svim simptomima kuću mu je zapalio neki od šumštetnika u znak odmazde radi toga, što ga je lugar prijavljivao za njegova štetnoštva u šumama općenarodne imovine. Šteta izgorjele kuće iznosila je preko 300 hiljada dinara. Ona nije bila osigurana kod DOZ-a. Lugar je zbog svoje teške i odgovorne službe ostao bez vlastite kuće i djelomično krova nad glavom.

Na okolnost nesretnog slučaja nastradalog lugara—služben ka sindikalna podružnica pri »Šumariji« u Šibeniku, koje je i on član, odlučila je da pokrene akciju kolektivne pomoći unutar struke i sindikata za nastradalog druga. Ovom su akcijom obuhvaćene sve šumarije na području Dalmacije i jednog dijela ostale Hrvatske, kao i sve sindikalne podružnice pri šumarijama i još neki drugi organi stručnih institucija i sindikalnih organizacija.

Od 14 šumarija sa područja Dalmacije ovaj zamolbi odazvalo ih se je 5 s aktivnim učešćem pružanja pomoći, koje su sve skupa dale jedva 63.000 dinara na ime ove pomoći, a od čega je sama šumarija »Hvar« dala 25.000 Din, a šumarija »Šibenik« 15.000 Din. Pored ovog, ličnim učešćima u pružanju pomoći u ovoj humanoj akciji službenici pri šumariji »Hvar« sakupili su daljnjih 19.600 Din. Eto, tako je samo šumarija »Hvar« za pomoć u ovoj akciji učestvovala sa 44.600 dinara, tj. sa većim iznosom nego sve ostale šumarije sa područja Dalmacije. Šumarija »Hvar« pokazala je primjer suosjećanja prema nastradalom zbog njegove teške i odgovorne službe, koji bi trebalo slijediti u sličnim slučajevima.

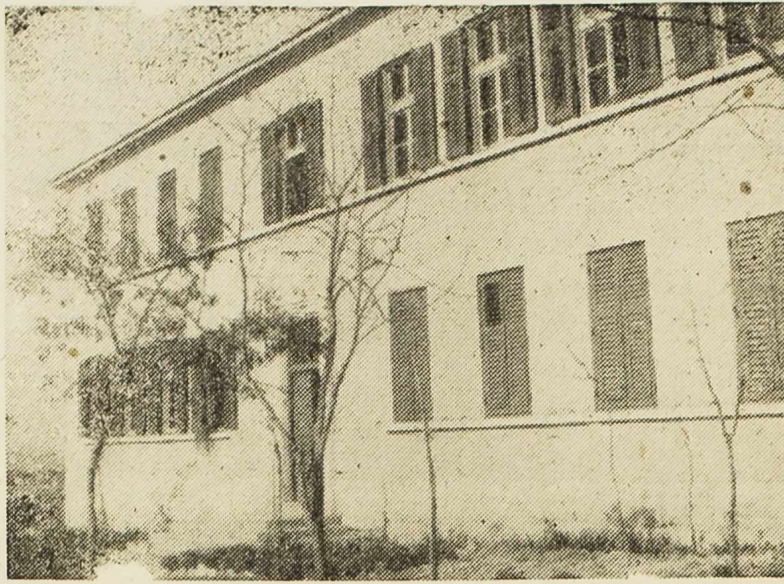
Pored ovoga ovdje treba istaknuti da bi slučaj lugara Tomasovića, pa i nekih drugih trebalo da bude i jedan putokaz na nuždu osiguravanja njihovih zgrada kod DOZ-a.

U čitavoj ovoj akciji pomoći su se odazvale 14 šumarija iz čitave Hrvatske i 19 sindikalnih podružnica pri šumarijama. Sve šumarije skupa dale su 109.600, a sindikalne podružnice 137.000 dinara. Iz Zemaļjski odbor Saveza sindikata Hrvatske 20.000 Din. Dobiveni iznos predan je nastradalom lugaru i on je s istim otpočeo da gradi novu kuću. Zemljište za gradnju nove kuće NOO-e Skradin dodijelilo mu je besplatno. U toku ovoj ljeta kuća će biti stavljena pod krov. M. Rajčić

SANITETSKI TEČAJ U PLASTOVU

U selu Plastovo, općine Skradin otvoren je po prvi put sanitetski tečaj koji pohađaju omladinke. Tečaj se održava u školskoj zgradi, a njime upravlja učitelj Milan Blićta.

(MB)

Školska zgrada u Vrpolju

VIJESTI IZ DRNIŠA

Izabrani delegati za VII. kongres SKJ

Nedavno je u prostorijama Općinske vijećnice održana predsjedna konferencija za izbor delegata na Sedmi kongres SKJ. Konferenciji je prisustvovao član CK SKH Tode Čuruvija, Srećko Bašić, organizacioni sekretar Kotarskog komiteta SK, Josip Ninić, potpredsjednik NO općine Šibenik. Pored prisutnih 120 delegata organizacija SK, konferenciji su prisustvovali brojni gosti.

Sekretar Općinskog komiteta SKH-Drniš Frane Sušić iznio je bitne primjere iz rada osnovnih organizacija u periodu između VI. i VII. kongresa SKJ te je istakao, da su mnoge organizacije pravilno shvatile zadatke. No postoji još organizacija kojima nedostaje

aktivnosti u radu na selu i pojedinih poduzećima. Također je bilo riječi o radu članova SK u raznim političkim i društvenim organizacijama kao i zalaganje članova na stručnom uzdizanju naročito Boksitnih rudnika i Ugljenokopa Siverića, gdje je oko 600 rudara prošlo kroz stručne kurseve.

Primarnju novih članova u redove Saveza komunista treba posvetiti naročitu pažnju, jer je veoma mali broj primljenih u prošloj godini.

Najbolje rezultate postigla je organizacija Boksitnih rudnika, koja je primila u svoje redove 70 novih članova.

Mnoge organizacije na selu aktivno su sudjelovale u rješavanju komunalnih problema, na elektrifikaciji sela, izgradnji cesta, škola i drugih objekata.

Na konferenciji je konstatirano, da u seljima Radoniću i Velušiću nema organizacije SK. Postoji priličan broj organizacija sa veoma malim brojem članstva. Na ovom području djeluju 63 organizacije SK s oko 906 članova.

Na konferenciji je također bilo riječi o problemima školstva, radu Narodne omladine, o zdravstvenoj službi, o kulturnom i zabavnom životu i td.

Za delegate Sedmog kongresa SKJ konferencija je izabrala druga Franu Sušića, sekretara Općinskog komiteta SK Drniš i Nikolu Crnčevića, direktora Boksitnih rudnika.

Na kraju konferencije upućeni su telegrami CK SKJ drugu Titu i CK SKH drugu Bakariću. M

KORISNI SASTANAK

U prostorijama Općinske vijećnice u Drnišu, Udruženje penzionera organiziralo je sastanak za uživoce mirovina, ličnih i porodičnih, na kojem su pomoćnik direktora Zavoda za socijalno osiguranje kotara Šibenik Ivo Ramljak i upravitelj filijale Drniš Ivan Šarić tumačili Zakon o mirovinama. (m)

Važni zadaci

Nedavno je u sindikalnoj vijećnici u Drnišu održan proširen plenum, na kojem su, pored članova plenuma, bili prisutni i direktor pojedinih poduzeća, predsjednici radničkih savjeta. Sastanku je prisustvovao i drug Ivo Ninić, predsjednik Kotarskog sindikalnog vijeća Šibenik, te drug Frane Sušić, sekretar Općinskog komiteta SK.

Na plenumu je konstatirano, da i pored uspjeha u radničkom samoupravljanju na području općine ima još prilično nedostataka. Radnički savjeti još nisu uzeli čvrsto u svoje ruke rad poduzeća.

Konstatirano je, da se pojavljuju negativne pojave u nekim poduzećima, a da sve to prelazi preko radničkog savjeta ili sind. podružnica.

Plenum je naročito istakao problem oko raspolaganja fondova pojedinih poduzeća, premiranju gdje se krše propisi o radnoj disciplini, pitanju samovolje pojedina i td.

Raspravljalo se je također o slabostima u trgovačkoj mreži te o pojavi kriminala u nekim poduzećima. (m)

Uskoro otvaranje školskih centara

Nedavno je na sastanku Savjeta za školstvo Narodnog odbora općine Drniš donesen perspektivni plan osmogodišnjih škola na području općine.

U perspektivnom planu predviđeno je otvaranje deset školskih centara i to: Čvrljevo, Drinovci, Gradac, Kljaci, Trbounje, Mirlović Zagora, Radonić II, sa sadašnjim centrima Drniš, Unešić i Siverić, s tim, što će učenič VII. i VIII. razreda iz jednog dijela sela (škola), Radonića, Ljubostinja, Koprna i Visoke ići u susjedne škole Lozovac i Perković.

Uređuju se ulice

Na području Drniša uređeno je nekoliko ulica. Tako je u posljednje vrijeme Komunalna služba uredila Ulicu V. Nazora, koja se donekadavno nalazila u zapuštenom stanju, Kolnik je pokockan, a s obiju strana postavljeni su pločnici. No na ovom se ne bi smjelo stati, budući da postoji još nekoliko ulica koje je potrebno urediti. To naročito vrijedi za onu koja vodi prema gornjem dijelu grada. Isto tako trebalo bi više pažnje posvetiti čišćenju ulica i trgova. (MS)

GODIŠNJI SASTANAK SAVEZA BORACA

U Tepljuhu je održan godišnji sastanak Saveza boraca, na kojem je podnijet izvještaj o radu u protekloj godini. U diskusiji je istaknuto da bi trebalo pristupiti sakupljanju kostiju palih boraca radi njihova smještaja u zajedničku grobnicu. Na kraju je izabran novi odbor od sedam članova. Za predsjednika je biran Aćim Čolović. (VJ)

SLAB RAD STRELJAČKE DRUŽINE

Streljačko društvo iz Siverića osnovalo je prije nekoliko mjeseci svoj ogranak u Tepljuhu. Rad je u početku bio zadovoljavajući. Međutim, to se ne može reći za period od posljednja dva mjeseca. Stoga bi bilo potrebno da Siveričko društvo ponovo aktivizira omladinu za rad u ovom ogranaku. (VJ)

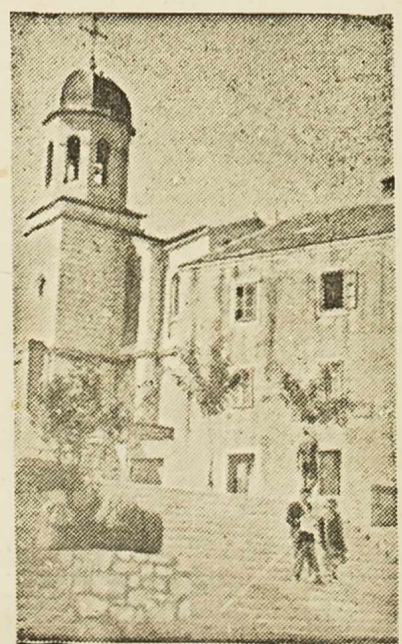
Ostvarenju ovog perspektivnog plana mreže osmogodišnjih škola osmogodišnjim školovanjem obunadriškoj općini priči što prije, jer je danas na drniškoj općini hvaćeno svega do 30 učenika. m

ZA OŽIVLJAVANJE RADA OMLADINSKE ORGANIZACIJE

Odlučeno je da se ponovo pokrene rad omladinske organizacije u Tepljuhu. To je istaknuto na godišnjoj konferenciji organizacije Narodne omladine. U diskusiji je konstatirano, da, pored niza slabosti, zabilježeni su dobri rezultati naročito u radu DTO »Partizan«. Na konferenciji je izabran novi komitet. Za sekretara organizacije biran je Đorđe Čolović. (VJ)

NEIZVRŠENE OBAVEZE

Na zboru birača u Tepljuhu odlučeno je da se poprave loši putevi. Ta obaveza međutim, nije izvršena. Očekuje se da će organizacija SSRN ponovo pokrenuti to pitanje, kao i pitanje uredjenja seoskog groblja. (VJ)

Drniš

Kninska Kronika

SJEDNICA NO KNINSKE OPĆINE

Izmjene u urbanističkom planu

Nedavno su općinsko vijeće i vijeće proizvođača NOO-e Knin održali odvojene sjednice, a potom i zajedničku sjednicu.

Na sjednicama su usvojene izmjene i dopune u Statutu, pa su dosadašnji odsjek za privredu i uprava za financije dobili rang sekretarijata. Pored toga, osnovani su novi odsjeci i to za rad i radne odnose i odsjek za unutrašnje poslove. U vezi s tim izvršen je izbor predsjednika i članova novoosnovanog Savjeta za plan i financije i Savjeta za rad i radne odnose.

U daljem radu sjednice vijeća dana je suglasnost na izmjene u urbanističkom planu Knina, prema kojem se napušta ranije predviđena gradnja pješačkog mosta preko željezničkih kolosjeka, a na mjestu koje je bilo određeno za gradnju doma kulture podiće se nova osmogodišnja škola. Isto tako ukida se zabrana podizanja stambenih zgrada sidonje strane Ulice Marka Oreškovića na potezu od raskrsnice Masarikove ulice do starog Atlagića mosta izuzev prostora gdje će prema urbanističkom planu prčlaziti buduća tranzitna cesta Šibenik — Bosansko Grahovo.

Nadalje donesena je odluka o likvidaciji poduzeća »Bager« kao i rješenje o osnivanju Arbitražnog vijeća. Donijeto je rješenje da se za direktora Električnog poduzeća imenuje Drago Kovačević.

ODREĐENI BIRAČKI ODBORI

Na području kninske općine obrazovano je 120 biračkih odbora za 60 birališta. Na svakom biralištu nalazit će se po dva biračka odbora, jedan za izbor poslanika za Savezno vijeće Savezne narodne skupštine, a drugi za izbor zastupnika za Republičko vijeće Sabora.

S obzirom da birači općina Drniš i Knin zajednički biraju jednog poslanika za Saveznu narodnu skupštinu, to će u izbornom kotaru Knin postojati 139 birališta, od toga 79 na općini Drniš, i 60 na općini Knin. Kotarska izborna komisija za izborni kotar Knin već je izdala rješenje o postavljanju biračkih odbora. Ovih dana održan je sastanak sa predsjednicima biračkih odbora, na kojem su razrađena uputstva o radu ovih izbornih tijela.

Vodice

Pred turističku sezonu

Ni najveći optimisti nisu mogli predvidjeti ovako nagli razvoj turizma u Vodicama. Stanovništvo koje do nedavno nije znalo ni za kakve druge prihode osim prihoda poljoprivrede, sada je itekako zainteresirano za novu granu privrede — za turizam.

Oduvijek gostoljubivi i uvijek puni radnog elana, Vodičani će sve poduzeti samo da svoje mjesto uredi i prilagode potrebama turista. Zato nije ni čudo, što se radovi u tom pravcu gotovo i ne prekidaaju. Ljudi grada i nadogradnju. Uređuju se dvorišta i ulice. Kopaju se kanali i čiste bunari. Vodi se računa o čistoći ulica i o izgledu kuća. Grade se higijenski nužnici sa školjkama. Sve to raduje mještani za sebe i turiste. Mijenja se izgled mjesta.

Sve to još nije dovoljno. Potrebno su velike, a mogućnosti nedovoljne. Kao i svake, tako i ove godine, plan rada je opsežan ali nitko ne sumnja u njegovu realizaciju. Težište je bačeno na proširenje kupališta s uređenjem svlačionice, tuševa, buffeta i česmi sa pitkom vodom. Postojeća šumica bit će pretvorena u park, gdje će biti postavljene klupe i ležaljke za odmor kupača i šetača. Plaža će tada biti dugačka do 1000 metara. Izgradit će se novi park na Poljani, a glavna ulica, kao i ulice uz obalu bit će asfaltirane. Od mjesta do predjela Hangar, bit će izrađen uz more put i na istome postavljene klupe i zasadeno drveće, a poduzeće »Dalekovođ« će postaviti fluorescentnu rasvjetu od svog odmarališta (Hangar) do pošte. Betoniranjem ulica izgradit će se i kanali.

Poslije davanja garancije OPD »Glavica« u Kninu radi adaptacije jednog traktora za duboko oranje, u iznosu od 1,5 milijuna dinara, usvojene su odluke o uvođenju samodoprinosu za područje sela Kovačić radi izgradnje školske zgrade i za područje sela Markovac, zbog izgradnje učiteljskih stanova.

BIRAČKI SPISKOVI SU SREĐENI

Mnogo je truda uloženo za konačno sređenje biračkih spiskova na području kninske općine. Na tom poslu su se zalagali ljudi iz administrativnog aparata Narodnog odbora i aktivisti Socijalističkog saveza. Sada birački dokumenti odražavaju pravo stanje. U biračke spiskove ove Općine upisano je ukupno 19.262 birača, od toga 8.490 muških i 10.772 ženske.

Književno veče

Prošlog petka u Domu JNA članovi društva književnika Hrvatske, nakon gostovanja u Šibeniku i Zadru, na poziv Narodnog sveučilišta održali su u čast izbora književno veče. Kijnodvorana Doma bila je ispunjena do posljednjeg mjesta.

Prvi je pročitao svoje radove pjesnik Vlado Popović. To su pjesme sa motivima iz Narodne revolucije: Prvi koraci — Suočnja — Zapis o životu borca — Podnulom borcu i Pjesma budućima.

Marin Franičević započeo je sa Cestama i Mostovima, pjesmama koje su nastale u ovom kraju pred 20 godina. Kada je Franičević radio u Biskupiji kao učitelj. Zatim je pročitao radove iz novijeg perioda: Među pucnjavima (motiv iz NOB). Ne samo zapis — Mornaru u novo i Riječ.

Augustin Stipčević je pročitao nekoliko lirskih pjesama, nastalih pred rat u Makedoniji, gdje se on nalazio na otsluženju kadra. To su: Nemir — Pseto — Ulomak iz poeme — Bolesna djevojčica — U zatišju — Pjesma i Konjanik u pjesku.

Posljednji je nastupio Kninjanin Vojin Jelčić, koji je pročitao nekoliko sličica iz neobjavljenog satiričkog — humorističkog romana »Trka slijepih konja«.

Radovima rukovodi Turističko društvo uz suradnju poljoprivredne zadruge i NO-a općine.

Uloga Turističkog društva je velika. Stoga nas je interesiralo, što se priprema za ovu sezonu i krkvi su izgledi u pogledu dolaska turista. Iz razgovora sa blagajnikom Turističkog društva A. Šurijom, saznali smo slijedeće: Ove godine kućna radnost će biti zastupljena s oko 600 ležaja. Za to vlada velik interes. Mnogi gosti prošlih godina obrađuju svojim domaćinima za ponovno ljetovanje. Izmjenjuju se pisma i darovi, a česti su i međusobni posjeti.

Sanitarna kontrola ove godine bit će pooštrena. Odmah u početku bit će provedena akcija za uništenje muha sredstvima, koja su se pokazala efikasna u poljoprivrednoj godini.

Glavni bunar u mjestu bit će rekonstruiran i učetirat će se 4 punje za crpenje vode.

Za potreke turizma i mjesta preuređuje se zadržni restaurant, a predviđa se otvaranje dvaju restorana za druženje istovremeno. Pored ovog načina prehrane, bit će organizirane i grupne ručkane turisti po privatnim kućama, a pojedini interesenti spremni su sami hraniti za sebe.

Ove će se godine provesti stroga kontrola zadržnih soba za iznajmljivanje uz primjedbe komiteta za udobnost i spremnost stana i zadržaj.

Potrova šumica ostaje isključivo kao park i ne će se nikome dozvoliti logorovanje kao prošle godine.

E.A.

Iz naših škola

GODIŠNJA KONFERENCIJA UČITELJSKE ŠKOLE

Nedavno je održana godišnja konferencija SK na učiteljskoj školi. Izvještaj o radu podnijela je Nedjeljka Adžibaba. Donijeta je odluka da se najbolji omladinci prijme u Savez komunista. SG

RAZGOVOR S KNJIŽEVNICIMA

Članovi Društva književnika Hrvatske Marin Franičević, Vladimir Popović, Vojin Jelić i Augustin Stipčević upriličili su razgovor s učenicima učiteljske škole. Razgovor o književnosti protekao je u vedroj atmosferi. (SG)

AKTIV PREDAVAČA

Na inicijativu prof. Lazara Akšića na učiteljskoj školi osnovan je aktiv predavača. Donesen je program predavanja za ovu godinu. (SG)

LITERARNA SEKCIJA NA IV. OSMOGODIŠNJOJ ŠKOLI

Na IV. osmogodišnjoj školi osnovana je literarna sekcija. Koliki interes vlada za ovu sekciju, najbolje pokazuje broj upisanih učenika koji je velik. Sekcijom će upravljati prof. K. Mrndže. (AH)

PREKO 100 PREPLATNIKA »MLADOSTI«

Na omladinski list »Mladost« pretplaćeno je na šibenskoj gimnaziji 109 učenika - ca, što pokazuje da kod učenika vlada velik interes za omladinsku štampu. AH

PRIPREME ZA SLET

Već duže vrijeme u svim šibenskim školama uvježbavaju se sastavi za predstojeći slet društava »Partizan«. Vježbe se održavaju za vrijeme satova fizičkog odgoja. (OL)

IZABRANI DELEGATI ZA OPĆINSKU KONFERENCIJU

Na sastanku omladinske organizacije srednje ekonomske škole izabrano je sedam delegata za općinsku konferenciju Narodne omladine. Tom prilikom bilo je govora i o učešću omladine ove škole na izgradnji autoputa Ljubljana - Zagreb. (MS)

USKORO IZVEDBA »BIJEDNE MARE«

Dramska sekcija na srednjoj ekonomskoj školi priprema za izvođenje na scenu Botičeve »Bijedne Mare«.

Veliku podršku u radu ove sekcije pružaju profesori D. Gurdulić i B. Belamarić, pod čijom upravom su članovi sekcije postigli dosad velik uspjeh. U svom trogodišnjem djelovanju dano je više predstava u selima bliže i dalje okolice. I sa novim komadom oni će upriličiti nekoliko gostovanja u selima našeg kotara. (MS)

OSNOVANA ORGANIZACIJA SK

Prošlog tjedna je na srednjoj ekonomskoj školi osnovana organizacija SK koja sada broji 10 članova. Vjerojatno će se ona brojčano povećati, budući da na školi djeluje veoma jaka omladinska organizacija. (MS)

U POSJETI TVORNICI U LOZOVČU

Prošle srijede učenicima VI. razreda gimnazije u pratnji prof. S. Boškovića posjetili su tvornicu glinice i aluminijske u Lozovcu, gdje su se imali prilike upoznat sa tehnološkim procesom rada. (Z)

IZLET UČENIKA NA ROŠKI SLAP

Učenicima II. razreda učiteljske škole organizirali su izlet na Roški slap i Lozovac, gdje su razgledali postrojenja tvornice glinice i aluminijske. (Z)

PRVENSTVO ŠKOLE U GADANJU

Pred izvjesno vrijeme na III. osmogodišnjoj školi započelo je natjecanje u gadanju zračnom puškom. U takmičenju sudjeluju svi učenici ove škole. (OL)

ŠAHOVSKO PRVENSTVO GIMNAZIJE

U čast skupštinskih izbora na gimnaziji je započelo šahovsko prvenstvo škole, za koje se prijavio velik broj omladinaca. (Z)

GRADSKA KRONIKA

Reorganizacija trgovačke mreže

Dva nova poduzeća

U posljednje vrijeme se u Šibeniku mnogo govorilo o reorganizaciji trgovačke mreže, pa je tako bila formirana jedna komisija, koja je trebala dobro proučiti situaciju u trgovini, na području šibenske općine. Komisija je nedavno o tome podnijela izvještaj, pa je prema rezultatima NO općine sekretarijat za privredu NO općine Šibenik u sporazumu sa Trgovinskom komorom kotara donio Odluku o reorganizaciji trgovačke mreže na svom području.

Odlučeno je, da se već 1. aprila 1958. god. formira jedno poduzeće za promet živežnih namirnica i kućnim potrepštinama i jedno poduzeće za promet građevinskog i sanitarnog materijala. Kao osnivači - »Gradski magazin«, »Kornat« i »Prehrana« će ovim poduzećima osigurati imovinu, t. j. obrtna i osnovna sredstva.

Tim novim poduzećima su također osigurani poslovni kadrovi i prostorije.

Kada se izvrši ova reorganizacija, u Šibeniku će poslovati dva poduzeća za promet industrijskim robom, dva za promet prehrambenim artiklima, dva za prodaju voća i povrća i jedno poduzeće za promet građevinskim materijalom i tehničkom robom. O-

čekuje se, da će se na ovaj način poboljšati poslovanje naše trgovačke mreže, kako li pogledu asortimana, tako i u pogledu cijena, dok će izobrazba novih kadrova u trgovini biti potpunija.

Ove odluke su tek početak rješavanja problema naše trgovine. Organi privrede NO općine i Trgovinske komore kotara Šibenik su izradili plan, po kojem će i naš grad imati trgovačku mrežu organiziranu po uzoru na ostale naše veće centre, a koja dobro odgovara modernim zahtjevima usluživanja. U tom planu se predviđa uvođenje tzv. sistema potpulsluživanja u prodavačnicama živežnih namirnica. Taj sistem se sastoji u tome, da prodavači uslužuju mušteriju sa već izmjenom i pakovanom robom, što bi

uvjetovalo veliko povećanje kapaciteta tih prodavaonica, povećanje prometa, a i troškovi prodaje bi bili znatno niži.

U perspektivi se također predviđa otvaranje opskrbnih centara. U takvim prodavaonicama bi potrošač mogao dobiti sve osnovne artikle od živežnih namirnica i kućnih potrepština, do svježeg mesa, kruha i mlijeka.

Trgovine takovog tipa će se podizati u novim kvartovima, koji su još u izgradnji, pa će opskrba stanovništva periferije biti mnogo olakšana.

Planom su predviđene još mnoge sitnije i krupnije stvari, o kojima bi zasad bilo presmjelo govoriti.

Z.

Uspjeh Baranovićeve simfonijske poeme „Pan“

Koncert simfonijskog orkestra i Zbora Radio-Beograda s dirigentom Oskarom Danonom u okviru ciklusa koncerata, koje priređuje beogradska radio-stanica, imao je kao centralnu točku programa prvu izvedbu Baranovićeve simfonijske poeme »Pan« za solo recitatore, zbor i orkestar na tekst Mirolava Krleža u adaptaciji Nede Depola.

To posljednje, opsežno simfonijsko djelo, pretežno lirskoga karaktera, u četiri dijela čvrsto povezano u formalno uravnoteženu cjelinu, logično izrasta i nadovezuje se na Baranovićeve prethodne opuse, naročito na njegove divne pjesme »Z mojih bregov«. Istina, Baranović se u »Panu« manje oslanja na citate folklornih elemenata (ima ih samo u posljednjem dijelu), ali je njegova muzikalna misao ipak inspirirana duhom materinskog muzičkog jezika. I baš zato ona je još mnogo spontanija i sugestivnija. Snazan poetski sadržaj Krležina teksta Baranović je umio duboko doosjetiti i da ga majstorski oživi u zbarskim, recitatorskim i solističkim partijama s divnom, prozračnom i u koloritu bogatom podlogom orkestra. Preko dinamizma i intenziteta u izrazu dolazi ovdje do punog izražaja bujna stvaralačka invencija autora. Ovim velikim, svakako svojim najznačajnijim simfonijskim djelom, Krešimir Baranović je dao još jedan značajni prilog našoj simfonijskoj literaturi. Publika, na koju je izvođenje simfonijske po-

me »Pan« ostavilo dubok utisak, oduševljeno je dugotrajnim pljeskom pozdravila autora.

(»Vjesnik« - ožujka 1958.)

Književno veče

Prošlog tjedna u organizaciji Narodnog kazališta održano je književno veče na kojem su svoje radove čitali članovi Društva književnika Hrvatske i poznati književnici Vladimir Popović, Vojin Jelić, Marin Franičević i Augustin Stipčević. Prisutni slušaoci, koji su gledalište ispunili do posljednjeg mjesta, sa velikim zanimanjem su pratili dostignuća spomenutih pisaca.

CIJENE NA TRŽNICI

Na tržnici su cijene ostale nepromijenjene, osim što je nešto poskupio špinat. Krumpir se prodaje po 16 - 18 Din, karfiol 60, salata 66, jaja 15, mrkva 80, kiseli kupus 30, špinat 40-50 i grah 72 - 82 Din.

Zbog lošeg vremena na ribarnici je bilo vrlo malo ribe. Ulovljeno je nešto srdelica, koje su se prodavale po 180 Din, i ma-

ZAHVALA

Povodom smrti našeg dobrog supruge, oca i djeda

ZORIĆ STIPE pok. LUKE cvjećara

najtoplije se zahvaljujemo svim rođacima, prijateljima i znancima, te ustanovama koji su nam usmeno ili pismeno izrazili saučesće i ispratili našeg dragog pokojnika do mjesta vječnog počinaka.

Osobito zahvaljujemo primariusu dru. Ivanoviću, ostalim liječnicima i osoblju internog odjela šibenske bolnice na uloženom trudu u toku liječenja dragog nam pokojnika.

OBITELJ ZORIĆ

ZAHVALA

Povodom smrti naše drage sestre

NEVENKE BOGDAN

ovim putem zahvaljujemo svim prijateljima, znancima, Ravnateljstvu i sindikalnoj podružnici Doma narodnog zdravlja na izraženoj saučesću i nastojanju da ublaže našu veliku bol. Također se zahvaljujemo i svima onima, koji su nam mlru pokojnicu ispratili do vječnog počivališta.

Posebno se zahvaljujemo liječnicima, koji su se zauzeli u liječenju i nastojali da ublaže teške bolove neprežaljane pokojnice.

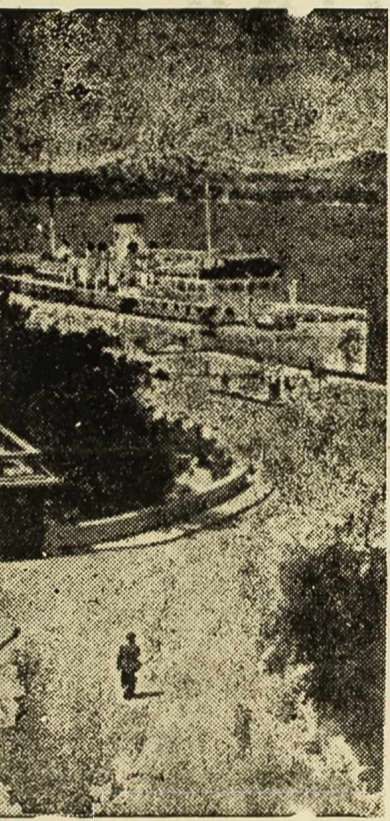
Ožalošćeni braća, sestre i stric

UPRAVNI ODBOR ELEKTRIČNOG PODUZEĆA ŠIBENIK raspisuje NATJEČAJ ZA RUKOVODIOCA TERENSKE GRUPE U VODICAMA

Uvjeti: Visokokvalificirani električar sa najmanje 5 godina u struci.

Plaća po tarifnom pravilniku poduzeća. Nastup službe prema dogovoru.

Molbe s kratkom biografijom i opisom dosadašnjeg službovanja dostaviti na gornju adresu, najkasnije do 5. IV. 1958. god.

Šibenska obala

ŠIBENIK kroz tjedan

NARODNO SVEUČILIŠTE

U dvorani kina »Tesla«, u srijedu 26. ožujka, održat će predavanje sveučilišni profesor dr. Davorn Bazianac o temi: Savremena atomska industrija i primjena nuklearne energije za pogon brodova i aviona. Početak u 16,30 sati.

NARODNO KAZALIŠTE

Četrtak, 20. III. - GOSPODSKO DIJETE - predstava za dake. Početak u 18 sati.

Subota, 22. III. - LJETNE OLUJE - predstava za građanstvo. Početak u 19,30 sati.

Nedjelja, 23. III. - GOSPODSKO DIJETE - predstava za građanstvo. Početak u 19,30 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera francuskog filma - KROJAČ ZA DAME - (do 20. III.)

Premijera američkog filma u bojama - PIKNIK - (21. do 26. III.)

SLOBODA: premijera francuskog filma u bojama - SVIJET TIŠINE - (do 21. III.)

Premijera američkog filma - NEVOLJE SA HARRYEM - (22. do 26. III.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 22. III. - II. narodna - Ulica Bratstva i jedinstva.

Od 23-26. III. - I. narodna - Ulica Božidara Petranovića.

MATIČNI URED

ROĐENI

Dragan, sin Slavice Tomislava i

UMRLI

Bertelmann Uljich, mašinski bravar - Rora Zora, domaćica i Mjilaković Davor, mehaničar - Cukrov Linda, spektrografski laborant.

Jakovljević Josip pk. Marka star 53 god.; Bogdan Nevenka pk. Bogde, star 44 god.; Stančić Svetislav Jerin, star 5 god.; Žigon Augustin pk. Karla, star 63 god.

PISMO SA KLUPA NA RIVI

Druže uredniče!

Jedan je počela razgovor s ovom zgodom: Telefon je zazvonila u jednom uredu.

Drugarica, šta je radila uza nj, progurala je zalogaj od marendi i javila se:

Ko je?

S one strane je bija jedan muški, reka je ime svog ureda, onako kako triba i službeno, pa će ovaj drugarici, šta je u jednoj ruci držala telefon, u drugoj pibicu s bokunon salama:

- Triba mi drug Frane.
- Odma, odane drugarica i spoji ga s drugom Franon.
- Ti si to, Mile! - odma Frane pripozna onoga šta ga je zva-

- Onda, ide li se? prilazi Mile drito na stvar.

- Kakvi!

- Pa?

- Ništa! Dođi kod mene, pa ćemo slušati prenos.

- Za mi je šta jik neću gledati.

- I meni...

- Doklen ćemo ovako, samo slušati prenose?

- Ustrpi se! Kad se uvede televizija, jopet ćeš gledati.

- I onda nema više ono, očemo li puton priko Boraje oli priko Rogoznice...

- Samo službeno!

Mile je uzdaničar i priša na drugo:

- Di ćemo večeras?

- Očemo li u kino,

- Moremo,

- Uzmi ti karte.

- U redu.

Ma nije bilo u redu, a za pravo reći - ne sasvim u redu, jerbo oto subotnje popodne Mile nije moga doći do karata za kino, a Frane, šta je tija prijatelj, šta su kod njega imali slušati prenos, počastiti, izgubija je puno vrimena i živaca u jednoj butigi »monštop«, doklen nije dobija šta je tija.

- Tako je, jedan će od naši. Kad su se kina priuredivala prid par godina, onda, misto da se proširu, ukinulo se lipi broj katiraga, da judiman u kinu bude komodnije. A vražji ti je to komod za one, šta ostanu brez karte...

- Nije u tomen cilo zlo, drugi će, šta ga više zanimaju drugi sektori gradskog života. Gore je oto, šta naši trgovci od ove naše obične subote čine inglesku subotu, pa u otaj dan, kada je najveći promet, ostavu otvorenu samu jednu dvi butige, a drugo zatvoru. Tako u ote butige svake subote kada je stara godina: izgazu te, isturaju, izgužvaju, načekaš se doklen te poslužu i doklen ti kasirica, što uza se ima više, di manje uvijek, nižu asištenca za čakule, naplati, da bi najvolija da sutra nije nedjija...

- Šta se za oto triba brigati, - tija je jedan uprostiti stvar. Nedijon se ne radi, pa čovik ima vrimena, da se lipo odmoru i očisti - od ote ingleske subote naši trgovaca...

Uz priporuku da se petkon kupuju stvari za nediju, da se u kino ne ide suboton nego utorkon i da se utakmice pratu nedijon priko radija i ponedijkon priko novina, druže uredniče, lipo te pozdravljamo uz stisak ruke. Mi sa klupa na rivi

BRODOVI U LUCI

Iz luke je isplovio brod »Lydia« sa bukovom gradom za Liverpool i »Scillin II«, nakon iskrcaja umjetnog gnovjiva.

U luci se nalazi talijanski brod »Antoinetta Bozzo«, koji je dovez iz Holandije, »Plitvice« i »Gorica«, iz SSSR-a, »Hercegovina« ukrcava kao 9.200 tona umjetnog gnovjiva koji su uplovili sa teretom uglja 800 tona ječma za Ravenu, a »Učice« razni teret za luke Sjeverne Evrope.

OPASNOST ZA PROLAZNIKE U BUTI

Pod tim naslovom objavljen je 5. ožujka ove godine napis u »Šibenskom listu«, koji u potpunosti ne odgovara istini. Naime, čitav predjel Bute ne nalazi se u potpunom mraku, već tu ne gori samo jedno rasvjetno mjesto i to zbog toga što su u posljednje vrijeme nepoznata lica u dva navrata odnosili žarulje. (AB)

Po kotaru

radu najviše zasluga pripada učiteljici Mariji Rajčić. (NS)

U nekoliko redaka

PREDIZBORNA AKTIVNOST U ZATONU

Na predizbornom mitingu u Zatonu govorili su zastupnički kandidati dr. Ivan Ribar i Vitomir Gradiška. Nakon što je govorio o vanjskoj i unutrašnjoj političkoj situaciji dr. Ribar je odao priznanje Zatonjanima na uspjeh koje su postigli u elektrifikaciji, izgradnji obale i uređenju sela. (NS)

GOSTOVANJE U VODICAMA

Prošle nedjelje dramski ansambel Narodnog kazališta u Šibeniku gostovao je u Vodicama, gdje je u zadrudnom domu koji je bio ispunjen do zadnjeg mjesta izvedena na scenu Subotičeva drama iz Narodnooslobodilačkog rata »Ljudi«. Publika je sa zadovoljstvom pratila izvođenje predstave, te je na kraju oduševljeno pozdravila izviđače. (AD)

USPJELA PRIREDBA

Polaznice tečaja za zdravstveno prosvjećivanje izvele su u Zatonu veoma uspješnu priredbu, a potom su gostovali u Raslinama. Za dosadašnji uspjeh tečaja i udjela omladinki u kulturno-prosvjetnom

14 VAGONA SMREKOVIH BOBICA OTPREMLJENO U DUBROVNIK

Prošlih dana otpremljena je iz Južnog Primoštena za Dubrovnik treća pošiljka smrekovih bobica, koja će se preraditi u tvornici kemijskih ulja »Radiljević«. Dosad je ukupno otpremljeno 14 vagona smrekovih bobica! Otkup su vršile poljoprivredne zadruge. Znatno dio dobiti mještanji će dati za elektrifikaciju ovog područja. AH

VEOMA AKTIVNA DRAMSKA SEKCIJA

Pri osmogodišnjoj školi u Stanjkovcima djeluje dramska grupa, koja je od početka školske godine pokazala veliku aktivnost. Ona je u proteklom periodu izvela veći broj komada s kojima je nastupila i u susjednim selima na općini Stankovci. (AD)

OSNOVANJE PJEVAČKOG ZBORA U TIJESNOM

Uskoro će se u Tijesnom osnovati pjevački zbor, Zamisao o osnivanju zbora potaknuta je na nedavnoj konferenciji SK. Ukoliko ne iskrsnu neke teškoće, prvi nastup zbora predviđa se na ovogodišnjem kotarskom festivalu.

NARODNI ODBOR OPĆINE VODICE

Komisija za službeničke poslove

raspisuje

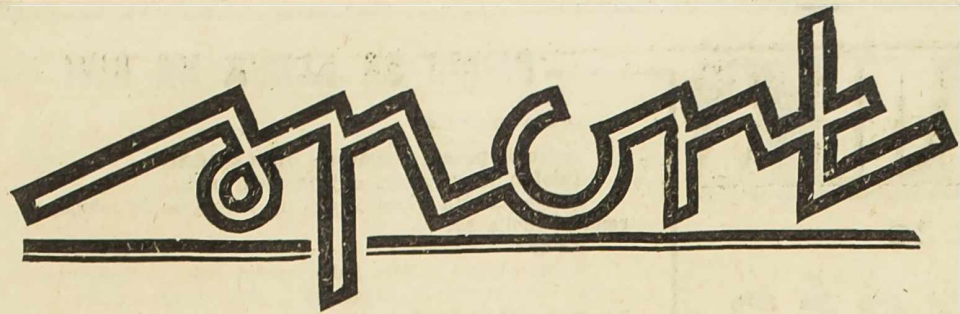
NATJEČAJ

ZA 1 BLAGAJNIKA UPRAVE ZA PRIHODE NO OPĆINE VODICE

Kandidat treba da ima srednju stručnu spremu, položeni stručni ispit i 3 godine stručne prakse ili nepotpunu srednju stručnu spremu, položeni stručni ispit i 5 godina stručne prakse.

Plaća po Zakonu o javnim službenicima. Uz molbu treba priložiti biografiju i sve dokumente u originalu ili ovjerenom prijepisu, kojima dokazuje da ispunjava uslove za to mjesto.

Rok za podnošenje molbi do 31. ožujka 1958. godine.

I. nogometna zonska liga
„Šibenik“ - „Metalac“

Samo jedan zgoditak

Igralište »Rade Končar« Vrijeme i teren pogodni za igru. Gledalaca oko 1500. Strijelac: Tedling u 23. minuti. Sudac Krstulović — medašni Baučić i Dešković, svi iz Splitske.

»Šibenik«: Aras, Cvitanović, Jelenković, Ivančić, Iljadica, Tambača, Tedling, Šupe, Stošić, Luštica, Živković.

»Metalac«: Sabljčić, Ferenčak, Pavić, Tušak, Kuzman, Hlup, Jovičić, Suša, Prenc, Starman, Ibrkić.

Prvo poluvrijeme uglavnom je pripadalo domaćoj ekipi koja je u nekoliko navrata opasno ugrozila »Metalčeva« vrata. Prvih deset minuta »Šibenik« opsjeda protivnički gol, ali suvišno kombiniranje nije donijelo nikakva ploda. U 11. minuti Luštica je pogodno stavio, a dvije minute kasnije lijeva spojka Starman oštro je tukao preko gola. U 23. minuti »Šibenik« je nakon griješke srednjeg braniča Kuzmana došao u vodstvo. Centaršut Stošića Tedling je prisebno sproveo u mrežu. Poslije tog zgoditka gosti se oslobodaju pritiska i u tom razdoblju izvode dva udarca s ugla. U jednom protunapadu domaćih vratar Sabljčić je vanrednom obranom osujetio Tedlinga da iz bliza pogodi mrežu.

Nastavak je bio dosta slab s obje strane. Odmah u početku jedna i druga momčad imale su prilike da izmijene rezultat. Sve do 80. minute igra je bila ravnopravna, a onda je »Metalac« u dva navrata

uzbudio gledaoce. Lijevo krilo Ibrkić dva puta uzastopce našao se u veoma povoljnoj situaciji. On je sa nekih 2-3 metra udaljenosti promašio prazna vrata. To su bili ujedno i najzabudljiviji trenuci nedjeljnog susreta.

Inače sama utakmica nije pružila dobar nogomet. Posebno loše igrala je domaća ekipa, u kojoj su jedino istakli Iljadica i Tedling. Zagrebački »Metalac«, iako je veoma mlada ekipa, predstavio se kao solidan tim. Sudac Krstulović nije imao težak zadatak, te je uglavnom zadovoljio. (J)

TABLICA

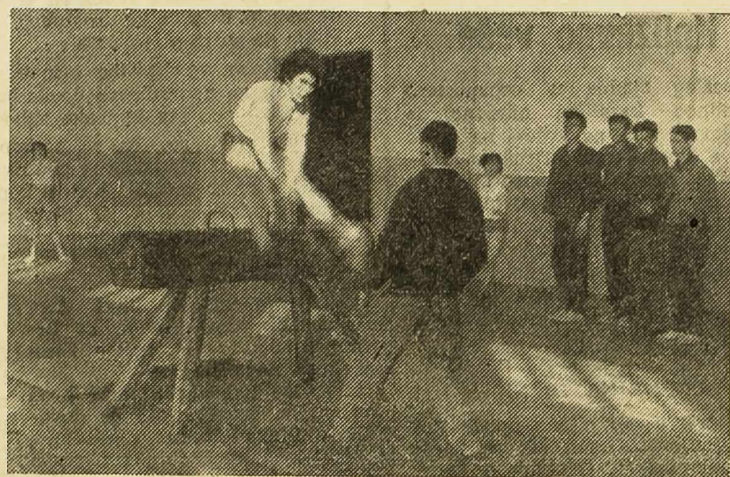
Lokomotiva	15	12	3	0	37:8	27
Rijeka	16	12	2	2	43:11	26
Trešnjevka	15	10	1	4	28:17	21
Branik	14	9	1	4	39:21	19
Odred	16	7	2	7	24:22	16
Varteks	16	6	3	7	28:26	15
Šibenik	16	6	3	7	19:19	15
Ljubljana	16	7	0	9	32:32	14
Elektroštroj	16	5	4	7	22:27	14
Metalac	16	4	4	8	19:34	12
Orijent	16	5	2	9	19:34	12
Segesta	16	5	1	10	21:33	11
Uljanik	16	5	1	10	18:38	11
Jadran	16	2	3	11	12:39	7

PAROVI XVII. KOLA

Lokomotiva — Rijeka (2:2), Branik — Šibenik (1:2), Metalac — Varteks (0:6), Uljanik — Ljubljana (0:7), Segesta — Jadran (1:2), Odred — Elektroštroj (1:2), Orijent — Trešnjevka (1:2), Šibenik

REZULTATI XVI. KOLA

Šibenik — Metalac 1:0, Lokomotiva — Uljanik 3:1, Trešnjevka — Segesta 3:2, Rijeka — Elektroštroj 3:0, Varteks — Odred 4:0, Ljubljana — Orijent 1:3, Jadran — Branik 0:2.

U Šibeniku su održane godišnje skupštine Kotarskog Saveza »Partizana« i DTO »Partizan«. Osvrt na te skupštine donijet ćemo u narednom broju lista.

Počelo grupno prvenstvo SNP-a

DINARA — TVK 4:0

Po sunčanom i tihom vremenu odigrana je u Knjnu utakmica I. kola proljetnog dijela grupnog prvenstva SNP-a između domaćih rivala Dinara i TVK. Dinara je pobijedila boljom igrom sa 4:0. Golove su postigli Mrda, Mijakovac, Škobalj i Zoričić. Muždalo (TVK) i Mrda (Dinara) nisu iskoristili dosuđene jedanaesterce.

Istakli su se kod »Dinara« Ba-

rišić, Urukalo, Pupavac, Đujić i Zoričić, a kod TVK Drpa i golman, koji je bio mnogo zaposlen. Igralo se dobro i poletno, pa su gledaoci uglavnom bili zadovoljni prikazanim nogometom.

„Došk“ - „Radnički“ 3:3

PRVORORAC — ALUMINIJ 3:3

MEDUSOBNO NATJECANJE EKIPA »PARTIZANA«

DTO »Partizan« iz Zatona i Mandaline organizirali su međusobno natjecanje u odbojci, stolnom tenisu, lakoatletici i šahu. Zatonjani su pobijedili u šahu 3:2, odbojci 3:1 i stolnom tenisu 2:0, dok su gosti imali najviše uspjeha u lakoatletici i disciplinama. Organizacija natjecanja bila je dobra. (NS)

POJEDINAČNO PRVENSTVO KUGLAČKOG PODSAVEZA

Nedavno je otpočelo pojedinačno prvenstvo kuglačkog podsaveza Šibenik na kojem je dosad sudjelovalo 27 kuglača. Najbolji rezultat postigao je Nikica Grubišić sa 741 oborenim čunjem. (Z)

VK »KRKA« DOBILA ŽENSKI PODMLADAK

Pred izvjesno vrijeme upisao se veći broj omladinki u veslački klub »Krka«. Omladinke zasad vježbaju u dvama čamcima: u osmercu i četvercu. (Z)

ZANIMLJIVOSTI IZ SPORTA

VELIKA POMOĆ SPORTU

Predsjednik sovjetskog komiteta za fiskulturu prof. Nikiforov izjavio je da je u ovogodišnjem budžetu predviđeno za sport iz državnog budžeta 128 milijardi dinara.

ANTIČKA HRABROST

Za vrijeme jednog boksačkog natjecanja u Grčkoj jednim strašnim udarcem izbljeni su svi zubi nekom boksaču. Da prikrije tu strašnu ozljedu pred svojim protivnikom, ozlijeđeni je progutao sve zube, a protivnik je zaprepašten takvim herojstvom odustao od dalje borbe.

POUKA - ZANIMLJIVOSTI - ZABAVA

Kako je nastao znak SOS

MALI SAVJETI Posude i opasnost od trovanja

Hiljade i hiljade pomoraca nalazi se stalno na otvorenom moru. Nenadane bure, tajfuni, uragani mogu za jedan čas da unište njihove brodove. Radio je pojednostavio traženje pomoći u slučaju opasnosti. Radiotelegrafisti stalno slušaju ne čuje li se otkuda zov za pomoć. Mnogi od njih izgubili su živote tražeći pomoć za svoj brod, dajući do smrti znakove: SOS! SOS!

Vjerojatno nema ni jedne grupe Morseovih znakova, koja je toliko poznata i popularna kao ova tri slova (tri točke, tri crte, tri točke: . . . — — — . . .) Taj znak i nije toliko star, a imao je raznih predšasnika.

Najprije je kao znak za pomoć bila preuzeta grupa »C Q«. No, taj znak nije bio hitan i već se davao prije redovnog najavlivanja vremena. Zato je Marconi 1904. godine predložio da se u slučaju hitnosti tome znaku doda znak »D«. Poziv C Q D (što bi trebalo značiti: Come quick danger — dođi brzo, opasnost) upotrebljavao se neko vrijeme, ali manjkalo mu je ono alarmirajuće, što potresa ljude.

1906. godine na Međunarodnoj telegrafskoj konferenciji u Berlinu, stavljen je na dnevni red izbor internacionalno priznatog znaka za zov upomoć na moru. Stavljen

je prijedlog da se usvoji znak njemačkih brodova SOE, ali kako se E označava kratkim tonom odnosno jednom točkom, a nalazi se na kraju, često se ne čuje. Konkretno je zaključeno da znak za pomoć bude SOS. Taj je znak međunarodnim ugovorom iz godine 1912. uzet kao opći znak opasnosti. Na izbor je djelovao samo ritmički slijed Morseovih znakova: tri točke, tri crte, tri točke, a taj znak će vještog radiotelegrafistu probuditi i iz najdublje sna. Smisao SOS-znaka, kao kratice engleskih riječi »Save our Souls« — spasite naše duše! naknadno je dan kao tumačenje znaka.

Od onda je tehnika napredovala i znak SOS daje se automatskim alarmnim znakom. Taj uređaj je važan za manje brodove, koji ne mogu stalno imati radiotelegrafistu u kabini. A koliko je to važno dokazuje katastrofa »Titanica« (1912.), kojom prilikom je poginulo 1.500 ljudi. Malo tko zna da se brod »Californian« nalazio dvadeset milja udaljen od »Titanica« i signalisti s oba broda, su čas prije međusobno razgovarali, a tad je onaj s »Californiana« otišao spavati. Da je primljen SOS signal sa »Titanica« ovaj je brod za jedan sat mogao doći do mjesta nesreće i spasiti na stotine ljudi. (NIS)

Jezik je veoma oprezan čuvar našeg zdravlja i čim osjetiti ma i najmanji trag nečeg sumnjivog u hrani on nas odmah opominje. Često je dovoljna samo upotreba nepodesnih sudova pa da se potpuno izmijeni ukus jela. A to u nekim slučajevima može da bude veoma opasno. U prvom redu onda, kada se u njemu drže namirnice sa sastojcima kiseline koje rastvaraju metalne posude, kao i ono od gvožđa ili njegovih mješavina u nekim prilikama može da bude veoma opasno. U prvom redu onda, kada se u njemu drže namirnice sa sastojcima kiseline koje rastvaraju metalne posude, kao i ono od gvožđa ili njegovih mješavina u nekim prilikama može da bude veoma opasno. U prvom redu onda, kada se u njemu drže namirnice sa sastojcima kiseline koje rastvaraju metalne posude, kao i ono od gvožđa ili njegovih mješavina u nekim prilikama može da bude veoma opasno.

Zemljano posude može da se napravi bezopasnim na sasvim prost način. Novi lonci i druge posude dobro se izrijažu vlačnim pijeskom i spolja i iznutra, a poslije toga ostave 1 do 2 sata da stoje u toplom i slabom rastvoru octa (1 litar vode, 50 grama kuhinjske soli i 2 velike kašike octa). Manje je škodljiv metal cink. Njegove soli izazivaju doduše jače ili slabije grčeve u želucu i crevima, ali se obično ne javljaju znaci opasnog trovanja.

Poznato je da sokovi od malina ili kupina, kada stoje u sudu od cinka, ubrzo dobijaju rdav ukus, te čovjeku jako pozli, ako ih pije. Posude od nikla veoma je otporne. I kiseo kupus može u njemu da se gotovi bez ikakve opasnosti. Bezopasno je čak i za pekmez od nazrelih šljiva.

Neškodljiv je i aluminijum. Mi ga i tako svakodnevno bilinom ishranom unosimo u organizam. Posude od čistog aluminijuma, dakle od onog koji nije pomiješan sa bakrom, olovom ili drugim metalima, smatra se kao najbolje. Pa ipak kiselina jela ne valja gotoviti u njemu, jer se kvarit kako sud tako i ukus hrane.

KAKO DIJETE ODVIKNUTI DA SISA PALAC

Neka djeca sisaju palac. Da bi se odučilo od toga, djetetu treba navući rukavicu bez prstiju od grube vune. Ono tada ne će prinuditi ruke ustima plašeći se dodira oštire vune i ubrzo će se ove navike odviknuti.

PLAVO STAKLO PROTIV MUHA

Utvrđeno je da insekti, naročito muhe, ne mogu da podnose plavu boju. Ormare za namirnice i zakupe na prozorima treba praviti od plavo obojene žice, a prozor odjeljenja za ostavu snabdjeti plavim staklom.

KAKO ODVIĆI DJECU DA NE GRIZU NOKTE

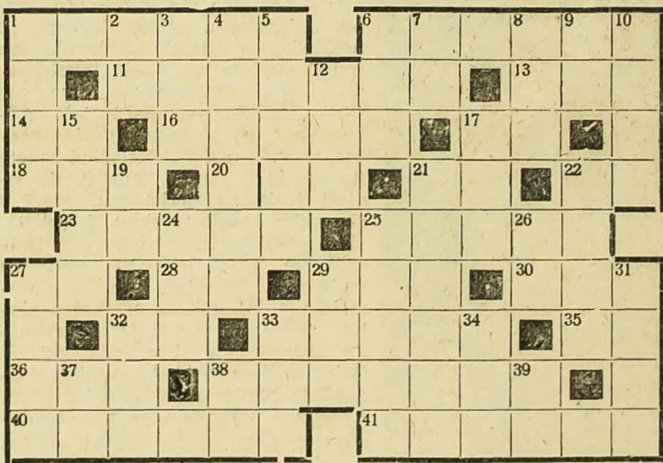
Grizenje noktata je vrlo rdava i ružna navika djece. Pri tome vrlo često strpaju u usta čak tri prsta odjedamput. Ovaj »posao« pričinjava im osobito uživanje, pa se toliko zaborave da zubima ne zahvataju samo krajeve noktata već i korijen. Uslijed toga vrhovi prstiju izgube svoj pravilni oblik, a nokti dobiju ružan i zapušten izgled. Ponekad dijete pređe i na glodanje zglavkova na prstima, a takav stalan mehanički rad može da izazove zapaljenje kože, pa i rane.

Okolina djece, koja se iz nerove zabavljaju na ovaj način, mora iz higijenskih i odgojnih razloga da ih odvikne od toga. Na svaki način cilj se postiže dobrim postupanjem i blagim uticajem na dijete. Strogost i kazne slabije će pomoći. Djetetu treba najprije skrenuti pažnju kakve posljedice nastaju od grickanja noktata. Pokazati mu kako izgleda lijepe njegovana ruka sa čistim pravilno podsječenim noktima, a kako ruka i prsti s oglođanim. Tada treba objasniti da će i ono imati lijepe ruke ako se bude odreklo svoje ružne navike. Kod veće djece taj nagon za lijepim može se još više podstaći kada im se pokloni pribor za njegu noktiju. Naravno u tome slučaju dijete se mora odmah uputiti kako će sa kojim od tih predmeta pravilno da se služi. Osim toga izgled noktiju treba svakodnevno nadgledati.

Ako primjetite i poslije toga da dijete i nehotice prinosi prste ustima, treba ga odmah nečim zaposliti ili otpočeti neki razgovor. Nježni nadzor uvijek će imati uspjeha. (Sedmi Sila)

Križaljka

VODORAVNO: 1. vrsta obrtnika (množ.), 6. gornji nišan na puški, 11. vojne naramenice na kojima su istaknuti činovi, 13. organ vida, 14. kermi, 15. vrsta zamjenjiva, 16. savita, 17. kemijski simbol za: mendeljevij, 18. luka u Nigeriji, 20. pritok Jeniseja u SSSR., 21. kemijski simbol za: plutonij, 22. kemijski simbol za: zlato, 23. proždrljiva, 25. pehar za vodu, 27. kemijski simbol za: kositar, 28. niječni veznik, 29. ivica, kraj, 30. osamljen, 32. rijeka u Kolumbiji, 33. marljiv, 35. pokazna zamjenjica, 36. povijesni gradić u Dalmaciji, 38. član gornjeg doma parlamenta u mnogim zemljama, 40. veliki plutootok Sjv. Amerike, 41. vajari.

OKOMITO: 1. muško ime, 2. inicijali prezimena i imena hrv. književnika (Olga i Lina), 3. vulkan na otoku Mindanao, 4. šanci, 5. muško ime 6. rijeka u zapadnom dijelu Portugala, 7. konsonant i vokal, 8. neupotrebljavan, 9. vokal i konsonant, 10. vrsta afričke biljke, 12. slovo grč. alfabeta, 15. vjeran, prigrčen, 17. tišina, 19. kemijski simbol za: jlinij 21. potući, potamaniti, 22. oruđe, 24. ime plesne umjetnice Roje, 25. kramp, pijuk, 26. pravak, 27. životinje iz porodice jelenova, 29. prijevremen, 31. roditeljka, 32. lična zamjenjica, 33. majka Romula i Rema, 34. kratica za Narodno-oslobodilački pokret, 37. vokal i konsonant, 38. kratica za: sportski klub, 39. kemijski simbol za: radij.

Rješenje križaljke iz prošlog broja: 1. sveslavenstvo 12. Tao, 13. alava, 14. rok, 15. Arno, 17. ina, 18. Pale, 19. NN, 20. lija, 22. lik, r, 23. aviza, 25. karas, u, 28. iva, 29. kora, 30. vi, 32. sela, 34. TLM, 35. vak, 37. tri, 38. prior, 40. Ita, 41. administrator. (J. V.)

HILJADU PUTA NA ZEMLJI

Statističari su izračunali da golman jedne nogometne momčadi u toku sezone izvrši oko 1000 skokova, koji završe na zemlji.

NOGOMETAŠI KNJIŽEVNICI

Poznato je da mnogi sportaši pišu svoje meomare. Najveću nakladu dosad postigla je knjiga njemačkog reprezentativca Fritza Waltera. Njegova knjiga o osvajanju prvenstva 1954. godine imala je rekordnu nakladu od 500.000 primjeraka. Taj novac mu je dovoljan da izgradi moderan hotel.

HOKEJ NA MARKAMA

Portugal je prilikom svjetskog prvenstva u hokeju na koturaljkama, koje je održano u Lisabonu izdao seriju maraka s prizorima iz tog sporta. To je prvi put da se ovaj sport propagira i na markama.

SAMO TRI K. O.

Da je jedan boksač nokautiran to nije rijedak slučaj, ali da istovremeno budu nokautirana oba boksača to je već kuriozitet. Dosad su zabilježena samo tri takva slučaja. To su bili parovi: Glakomo — Diamond (1939.), Kissinger — Darlac i Secret — Carrol (1941.).

OLIMPIJSKA KAZNA

Nekoliko tjedana prije Olimpijskih igara u Helsinkiju, automobilisti, koje su policajci zapisali za saobraćaj ne prekršaj, poslani su na gradski aerodrom gdje su morali pomagati radnicima u proširenju piste zbog pojačanog prometa za vrijeme igara.

NAJJAČI ČOVJEK

U Grčkoj je pronađen kamen težak 143,5 kilograma na kojem je pisalo: »Bybon je dizao ovaj kamen jednom rukom iznad glave«. Ako je tako, u što arheolozi ne sumnjaju, onda je Bybon stanovnik Olimpije bio najjači čovjek antičke Grčke. on vjerovatno ne bi ni sada našao protivnika. (NIS)

PRVORORAC PRED PROLJETNU SEZONU

NK »Prvororac« postigao je u jesenskom dijelu grupnog prvenstva nogometnog podsaveza značajne rezultate. Rezultati su iznenađujući, ali i obradovali impatizere ovog kluba. Pravilan rad i dobri rezultati doveli su do stvaranja potrebne pomoći, bez koje klub ne bi mogao uspješno raditi.

Pored već prije kupljenih novih dresova, sad je društvo dobilo i nove kopačke. Društvo se i nadalje pružati pomoć a što ovo obavlja u još većoj uspjehu, na još veću zalaganja.

Pored uspjeha društvo ima i svojih slabosti. Osnovna je slabost u tome, što do sada društvo nije počelo sa potrebnim treninzima. Dok ostali izravni konkurenti ovog društva već intenzivno rade, ovo društvo nije imalo do zadnjih dana ni potrebnih treninga, a kamoli prijateljskih susreta. S pravom se pitamo — kakve će rezultate ovo donijeti u nastavku prvenstva. Nadamo se da nas ipak ne će razočarati.

E.A.

SPORTSKI SUSRETI ĐAKA KNJINSKE I ŠIBENSKJE GIMNAZIJE

Učenički šibenske gimnazije gostovali su nedavno u Knjnu, gdje su s učenicima tamošnje gimnazije odigrali utakmice u nogometu i rukometu. Knjnijani su pobijedili u nogometu sa 3:1, a šibenčani u rukometu sa rezultatom 7:6.

VJ

KUGLAŠKI TEČAJ ZA SUCE

Pri kuglaškom podsavezu otpočeo je tečaj za suce. Tečaj, koji će trajati dva mjeseca, pohađa 12 lica koja su učlanjena u šibenskim kuglačkim klubovima. (Z)

ŠIBENSKI LIST

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik Uređuje redakcijski kolegij

Glavni i odgovorni urednik: Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna banka Šibenik broj 47-KB-15-Z-182

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 130, za pola godine 260, a jednu godinu 520 Din.

Tisak: »ŠTAMPA« - Šibenik